

”Krig er fortsettelsen av politikken med andre midler”
– Clausewitz

20,-

Aldri mer 1940?

Kilde: Forsvarets bildearkiv

– Et innlegg i debatten om norsk forsvarspolitikkk år 2001

Et debattheft fra Arbeidernes Kommunistparti

Utgitt av Røde Fane

akp

Aldri mer 1940?

— Et innlegg i debatten om norsk forsvarpolitikk år 2001

Forord

Dette heftet er utgitt av et utvalg i AKP. Det inneholder innlegg i debatten om den foreslåtte dramatiske endringa av det norske Forsvaret (FS2000). Hittil har de norske riksmidia (med unntak av Aftenposten) vært oppsiktsvekkende tause om de foreslåtte endringene. Hvis endringene gjennomføres vil de få vidtrekkende konsekvenser for Norge:

- Vi vil miste mulighetene for å ha en nasjonal kontroll over krigsmakta.
- Norge vil for første gangs tre inn i historien som aktiv militær deltaker i den internasjonale imperialistiske omfordelingskampen.
- Vi blir vitne til omlegging av det norske Forsvar til en vervehær.
- Motivering av norsk befal og menige til å tjenestegjøre i Forsvaret endres fra nasjonal sjølstendighet til økonomisk vinning og profesjonell internasjonal karriere.
- Muligheten for å møte en angripende fiende med en sterk antiinvasjonskapasitet i noen landsdel fjernes definitivt.
- Vi taper retten for begge kjønn til å delta i kontrollert opplæring i våpenbruk og deltakelse i kamp for nasjonalt forsvar.

Disse spørsmålene er ikke bare av interesse for radikale og kommunister, men for alle demokratisk innstilte mennesker. Det norske folk har både under og etter 2. verdenskrig sterke tradisjoner i å forsvare norsk sjølråderett, kanskje best formulert i slagordet: "Aldri mer 1940".

Artiklene omhandler flere temaer, og vil nødvendigvis overlappe hverandre noe.

Vi oppfordrer alle som er interessert i norsk Forsvarspolitik til å engasjere seg i den offentlige debatten. AKP har opprettet en egen mappe på nettsida si hvor du kan lese mer om spørsmålet.

Oslo, feb. 2001

Heftet kan bestilles direkte fra:

AKP
Osterhausgt. 27
0183 Oslo
Tlf. 22 98 90 60
Faks 22 98 90 55
E-post: akp@akp.no

Heftet er også lagt ut på
AKPs hjemmeside:
<http://www.akp.no>

AKPs kontonr.: 0530 11 89356

Grafisk utforming: AKP
Trykk: AKP
Heftet er laget av AKP
Utgitt av Røde Fane
ISBN 82-91778-22-1
Oslo, januar 2001

For et sterkt og uavhengig nasjonalt forsvar

Av Per Gunnar Skotåm

”- Fortsatt utenlandskrig og harde kutt i Norge” Dette var overskriften Nordlandsposten i Bodø satte som oppsummerende overskrift 6.oktober etter at journalisten hadde fotfulgt Forsvarsminister Bjørn Tore Godal under hans besøk i byen. Godal hadde her møtt ansatte og tillitsvalgte i Forsvaret.

På et åpent møte om kvelden i regi av den lokale forsvarsforening og den lokale avdeling av Norges Reserveoffisersfobund ble premissene for den fortsatte omstilling av forsvaret levert med lovnad om at de drastiske vedtak som må fattes vil bli fattet fra fremleggelsen av ei ny langtidsmelding for Forsvaret på nyåret og fram mot sommeren.

Statsråden distanserte seg ikke fra de premisser og konklusjoner som i sommer ble lagt fram i Forsvarsstudie 2000 og i innstillinga fra Forsvarspolitisk utvalg som begge kom med 6 dagers mellomrom i slutten av juni. Uten at han gikk i detaljer ble de sikkerhetspolitiske premiss for radikalt å slutføre den omstilling som allerede har pågått i 10 år bekreftet av Forsvarsministeren i hans foredrag.

Uka før forsvarsministerens besøk var det sjefsskifte i Forsvarskommando Nord hvor Øverstkommanderende Einar Skorgen gikk av for oppnådd aldersgrense. I den forbindelse gav han et intervju hvor han slo fast at det nasjonale forsvaret nå er borte og at Norge må konsentrere seg om å få dette på plass igjen.

Bjørn Tore Godal beskrev dette som ”... en helt gal analyse. Vi skal og må delta i internasjonale operasjoner.”

Norges plassering på kloden gjør landet viktig i enhver krig hvor to av tre følgende konstellasjoner er representert: USA – Sentraleuropeiske land (EU) – Russland.

Sånn har det vært i hele det forrige århundre og betydninga av Norge for andre krigførende makter har økt med større sjø- og luftmobilitet i krigføringa.

Norges betydning har i hovedsak ikke ligget i noe vi har, men i det vi er. Et mulig brohode, et hangarskip i strategisk betydning for den annen part i en krig. Vår posisjon gjør at krigførende parter må føle seg trygge på at motstanderen ikke får tilgang til vårt territorium. Norsk territorium er essensielt for stormaktene når det gjelder sjø, luft og elektronisk kontroll med Nord-Atlanten og Nordkalotten. Den beste måten å sikre seg denne kontrollen på, er ved å okkupere landet. Tilfeldigheter gjorde at tyskerne kom før engelskmennene i 1940.

I dette århundre er også Norges rolle som energileverandør – olje, gass og elektrisitet samt den økte rolla som matprodusent knytta til fisk av et så stort omfang at mottakerlanda på kontinentet vil ha eget behov særlig ved krise og krig av å sikre seg fortsatte leveranser.

En politisk uavhengighetslinje for Norge må ha en forsvarpolitisk linje som står for å etablere et effektivt anti-invasjonsforsvar som kan avvise enhver angriper. Et Norge som skulle ønske å være nøytralt i forhold til de imperialistiske maktblokkene, må ha et forsvar som oppfattes som troverdig av de samme imperialistiske blokkene med evne til å avverge forsøk fra noen part på å okkupere landet. Dette premisset må debatten om et sterkt, nasjonalt og uav-

hengig forsvar ha med seg i dag, og i overskuelig framtid.

Vi er nå inne i en verdensutvikling med sterk kapitalistisk ekspansjon. Denne skjer parallelt innad i alle kapitalistiske land med sterkt press for å privatisere offentlige tjenester og virksomhetsområder. Samtidig har sammenbruddet i den tidligere østblokken gitt en kapitalistisk ekspansjonsmulighet inn i nye områder i ett omfang den vestlige imperialismen ikke har opplevd på 130 år. Samtidig som den kapitalistiske verden har fellesinteresse av å flytte fram de markedsøkonomiske posisjonene inn i nye områder preges samarbeidet av en sterk rivalisering stormaktene imellom om innflytelse på bekostning av hverandre.

Et av hovedtrekkene er rivaliseringa mellom USA – EU – Japan om og med Russland om Sovjets tidligere randstater i Øst-Europa og med India, Kina og de asiatiske tigrene som både mulig bytte og aktører.

For folk i Norge som skulle ønske å opprette og videreutvikle en nasjonal uavhengighetspolitikk på et ikke ekspansjonistisk grunnlag, har utfordringene til en korrekt uavhengig linje økt.

Konklusjonene i innstillinga fra Forsvarsstudien- 2000 (FS) og Innstillinga fra Forsvarspolitisk Utvalg – ”Et nytt Forsvar” (FPU) vil begge avvike den resterende del av hva som kan utgjøre et troverdig invasjonforsvar.

FS har som premiss for sine vurderinger jobbet ut fra to hovedkriterier: ”– et alliansetilpasset forsvar, dvs en organisasjon tilpasset en rolle som norsk bidrag til allierte forsterkninger på norsk område.” og ”– et terskelforsvar, dvs en nedskalert versjon av dagens forsvar, tilpasset en annen og mer begrenset trussel enn det tradisjonelle invasjonsscenarioet, og med en viss tilleggskapasitet for internasjonale operasjoner.”

I studiens slutfase tok Forsvarssjefen beslutning om at det siste alternativet

skulle danne basis for det endelige strukturforslag.

Hovedpunkt i FS er at vernepliktsordningen opprettholdes men med varierende verneplikts tid og reduksjon i innkallingstyrken. En vesentlig begrunnelse for opprettholdelse av vernepliktsordninga inklusive sesjonering av hele årsklassen er behovet for å bruke anledningen til å få tegnet kontrakt for utenlandstjeneste med ungguttene.

Repetisjonsøvelser av rulleførte soldater vil bare unntaksvis kunne skje. Det vesentligste av hærens installasjoner i Nord-Norge opprettholdes, mens det vesentligste av hærens installasjoner i Sør-Norge legges ned til fordel for en konsentrasjon i Hedmark, Akershus og Oslo.

Missiltorpedovåpenet – MTB – foreslås avvirket sammen med en reduksjon i ubåt og mineleggerkapasitet. Sammen med allerede gjennomførte og foreslåtte nedlegginger av kystfort avvikes i realiteten vesentlige deler det kystbaserte invasjonsforsvaret. Minerydderkapasiteten foreslås opprettholdt med begrunnelse at de kan ha betydning i internasjonale oppdrag.

Det vesentligste av luftforsvarets virksomhet i Nord-Norge foreslås konsentrert til Bodø, mens den operative aktiviteten i Sør-Norge konsentreres til Ørland og Rygge.

Gjennomføres FS sine forslag vil det i 2005 kun være mobiliserbare hærstyrker i Norge på ca. 20 % av nivået i 1990. Disse vil i tillegg i hovedsak være trent for, utstyrt for og innrettet på utenlandsoperasjoner.

Luftforsvarets stasjon Ørland vil fortsatt ha som formål å være øremerket internasjonale operasjoner.

Gjennom nedlegging av stasjonære kystforsvarsinstallasjoner og mineleggerkapasitet samt nedlegging av det kystbaserte MTB- våpenet svekkes de vesentligste delene av invasjonsforsva-

ret i Sjøforsvaret. Forslaget om opprettholdelse av fem nye fregatter, det mobile kystartilleriet og minesveiperkapasitet har som vesentlig begrunnelse at de kan spille en rolle i internasjonale operasjoner.

Innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg som var sammensatt med representanter fra alle stortingspartiene sammenfaller på alle vesentlige punkter når det gjelder premisser og konklusjoner med Forsvarsstudien-2000.

Under arbeidet har FPU hatt kontakt med arbeidet i FS og sånn sett har det blitt etablert et felles vurderingsgrunnlag som har resultert i en innstilling uten vesentlige dissenser innad eller i forhold til konklusjonene i FS (altså den fagmilitære ledelsen).

Arbeidet i FPU har hatt som uttalt mål å skape en politisk konsensus knytta til det sikkerhetspolitiske grunnlag Stortinget skal forholde seg til og den forsvarspolitikk som skal føres. Det har vært ei uttrykt målsetting for arbeidet å utvikle en slik konsensus for sikkerhets og forsvarspolitikken i ei "ny tid" for at dette spørsmålet skal heves over den daglige kiving i Stortinget. Dette er oppnådd gjennom FPU og også SV har akseptert de nye premisser med bare mindre merknader.

En debatt eller strid om vesentlige elementer i forsvarspolitikken vil derfor ikke skje med utgangspunkt i Stortingspartiene hvis det ikke først blir en sterk debatt i miljøer som ikke er knyttet til disse.

Tvert om vil de vesentligste stridsspørsmål bli redusert til reine lokaliseringskamper uten at premiss og konklusjoner på noe vis vil bli utfordret.

Det er flere faktorer som har bidratt til at de radikale endringsforslag som nå ligger på bordet fra Forsvarsstudien-2000 (FS) og Forsvarspolitisk Utvalg (FPU) har kunnet oppstå.

Det er et poeng å drøfte disse faktorene fordi de på sitt vis vil påvirke ethvert forsvarspolitisk syn eller forslag sjøl om en skulle gå inn for helt andre løsninger enn de som nå ligger på bordet.

Sammenbruddet av Sovjetunionen og Warsawapakten har medført en grunnleggende endring av det potensielle trusselbildet. Som ett av to NATO-land med grense mot Sovjet hadde Norge en rolle som "frontlinje-stat" i et oppgjør mellom øst og vest. Dette var gjennom NATO-medlemskapet strukturerende for etableringen av mange av de norske forsvarsinstallasjonene og grupperingen av norske styrker i forhold til å sikre overføring av andre NATO-tropper i en krigssituasjon. En god del av særlig luftforsvarets anlegg er finansiert av NATO-midler og inngår i en struktur tilpassa å skulle tjene sikring av overføring av utenlandske unnsetningsstyrker. Samtidig var hærens gruppering tilpasset å skulle "holde fortet" til unnsetningene kom og hadde en stridsdoktrine "oppholdende strid" tilpasset dette.

Den vesentlige endringen i den ytre trussel samt omprioriteringer også fra Nato har betydning for hvilken struktur og innretting et sterkt nasjonalt invasjonforsvar må ha i framtida. En avvisning av premisser og konklusjoner i FS 2000 samt i FPU til fordel opprettholdelse av et vernepliktsbasert invasjonforsvar kan ikke bety å bare fortsette med det som har vært. Det må også bety noe mer og noe annet.

Det norske forsvarsbudsjettet hadde gjennom 80-tallet en realvekst pr. år på ca. 3%. Det ble i denne perioden bygd opp en struktur med personell og installasjoner som krevde en stor andel av forsvarsbudsjettet til løpende drift. Rundt 1989 var Forsvaret godt rustet til å kunne yte kraftig motstand mot en Sovjetisk angriper. Det er en historisk ironi at Sovjetunionen på dette tidspunkt sto foran en fullstendig oppløsning. På grunnlag av allerede vedtatte bevilgninger, investeringer og utdan-

ningsprogram nådde det norske Forsvaret høyden i sin anti-invasjonskapasitet rundt 1992. Det var utvikla en stor grad av evne til samvirke mellom de ulike våpengrenene samt tempo og kraftsamling i Hæren ved opptreden i større avdelinger. Dette var parret med en større grad av offensiv tenkning i den taktiske doktrina for hæroperasjoner samt at troppeføringsteknikken hos det lavere befalet vel aldri hadde vært bedre.

I en situasjon med svakere trusselbilde og derav lavere vekst i forsvarsbudsjettet, betydde en opprettholdelse av alle elementer i den eksisterende struktur at kostnadene til en løpende drift ville ta en stadig større del av et forsvarsbudsjett som ikke kompenserte dette med en fortsatt økning av realrammene. En prolongering av denne tendensen tilsa at omtrent hele forsvarsbudsjettet ville gå til drift rundt år 2015 så sant en ikke sterkt økte bevilgningsnivået. Det ville tilsi ingen midler til investering og utvikling i nye og forbedrede våpensystemer.

Denne tendensen blir forsterka av at hvert generasjonsskifte av et våpen viser seg å være ca. dobbelt så dyrt i realverdi som det systemet det skal erstatte siden våpen har en langt raskere kostnadsutvikling enn andre industrielle produkter i verden.

Mange av de våpen Norge anskaffa på 70-80 tallet vil ha utspilt sin rolle i perioden 2005-2015 og til dels uavhengig av hvilke sikkerhetspolitiske løsninger en er tilhenger av kommer en ikke unna å se at det er begrensninger i de økonomiske rammene.

Samtidig er det nødvendig å slå fast at de endringer som har skjedd gjennom 90 tallet og som nå er foreslått gjennom FS og FPU ikke i hovedsak skyldes økonomiske begrensninger i bevilgninger, men er et uttrykk for et doktrinevalg fra forsvarsledelsen på basis av en konklusjon om at et forsvar av Norge gjennom et tradisjonelt vernepliktsforsvar ikke er mulig.

Premissene for dette ble blant annet lagt gjennom oppsummeringen av Gulf-krigen mot Irak i 1991 og det teknologiske nivå som der ble demonstrert.

Debatten rundt dette kom først opp i Norsk Militært Tidsskrift for ca. 9 år siden særlig knyttet til to artikler hvor nåværende Informasjonssjef i Forsvarets Overkommando Brigader Kjell Grandhagen var medforfatter.

Den entydige konklusjonen i artikkelen var at kun høyteknologiske, avanserte våpensystemer hadde noen effektivitet som demonstrert fra den vestlige alliansen mot Irak i denne krigen.

Å gå til krig uten å ha det mest avanserte, ville tilsi å gjøre ens egne til kanonføde for en mer teknologisk overlegen fiende.

USA lot være å bruke sine egne reservister under bakkekrigen til tross for flere måneders trening fordi det ble antatt at de ikke hadde oppnådd høyt nok treningsnivå.

På bakgrunn av dette og utfra en sammenlignende studie av oppnådde resultater fra flere norske repetisjonsøvelser slo nåværende Brigader Sverre Diesen samme år fast i en artikkel i samme tidsskrift at: "... leidangens tid er definitivt forbi og kommer ikke tilbake".

Dette var rettet direkte mot at en mob. hær med sitt lavere treningsnivå kunne ha noen effektiv misjon i forsvaret av Norge. Tvert om understreker han at det vil være direkte umoralsk å sende norske vernepliktige mob.soldater mot en teknologisk overlegen og bedre trent fiende med de tap det ville medføre. En vernepliktshær vil etter hans vurdering tape, og om en taper første dagen eller etter ti dager spiller liten rolle utover å sikre seg et mer heroisk ettermæle. Hvis du ikke har ei linje for å vinne, er det feil å gå til kamp.

Disse synspunktene ble gjentatt da Diesen sammen med nå avdøde, daværende Forsvarsminister Holst samt Martin Tiller fra Forsvarsdepartementet la

fram st.melding.16 1972/73 høsten 1972

Disse synspunktene har Brigader Diesen kjempet for og forsvart i debatten i forsvarskretser gjennom hele 90-tallet. Samtidig har han stått sentralt som premissleverandør for flere av Forsvarsstudiene gjennom 90-tallet som har ligget til grunn for utforminga av Langtidsmeldingene.

Han ledet Forsvarsvarsjefens stab i arbeidet med den nylig avgitte Forsvarsstudie 2000 og fortsetter for tida arbeidet med å bistå Forsvarsdepartementets arbeid med den nye langtidsmeldinga som kommer vinter/vår 2001.

Dette er et uttrykk for at Forsvarets militære og politiske ledelse er konsolidert på at et mobiliseringsbasert vernepliktsforsvar over hele landet skal utvikles til fordel for noe annet – i tråd med de føringer som er lagt i FS og FPU.

Langtidsmeldinga for Forsvaret – Stortingsmelding 16 – 92/93 var det første planmessige forsøket på å fjerne de vesentligste delene av et mobiliserbart vernepliktsforsvar som stammen i et nasjonalt basert invasjonforsvar.

Det hadde følgende premiss og hovedmålsettinger:

Omlegging av deler av Forsvaret med elementer fra alle våpengrener til en brannkorpsmodell for innsetting utenfor landets grenser sammen med andre utenlandske styrker. Altså et redskap for også å være tilstede militært, for å øve innflytelse til fordel for norske økonomiske og politiske interesser.

En halvering av de mobiliserbare hærstyrkene og oppgivelse av et invasjonforsvar av Sør-Norge. Knytte de gjenværende styrkene enda sterkere enn nå til et skallforsvar i påvente av og for å sikre amerikansk unnsetning. Meldingen legger større vekt på yrkessoldater som element i de stående styrker og i ekspedisjonskorpset. Det innebærer å

bygge opp tropper som lettere vil la seg kunne bruke også mot nordmenn, ved at identifikasjonen med det sivile samfunn blir svekket.

Gjennom halveringen av de mobiliserbare styrkene svekkes vernepliktsforsvaret som institusjon. Dette kombineres med en sterk reduksjon av treningsstandarden ved å kutte i antall repetisjonsøvinger for å spare penger. Vernepliktige eldre enn 34 år innkalles kun unntaksvis til repetisjonsøvelser.

Alle ideer om at det er mulig/riktig å planlegge et nasjonalt uavhengig forsvaret som ikke er bygd på et premiss om unnsetningsstyrker fra USA eller EU legges definitivt bort.

Det ble lagt opp til en stillingsreduksjon i Forsvaret på minst 6400 over en 10-års periode for å redusere løpende driftskostnader.

Så langt har kun ca. en tredel av personellreduksjonene blitt gjennomført, men det vesentligste i de andre punktene er gjennomført og til dels forsterka gjennom langtidsmeldinga fra 1997 samt de årlige statsbudsjett.

Sammenbruddet av Sovjetunionen, Øst-blokken og Warszawapakten samt den militære og teknologiske styrkeoverlegenhet Vesten demonstrerte i krigen mot Irak i 1991 etablerte den nye verdensorden med USA som den eneste og ledende supermakt.

USA har som uttrykt premiss for sin utenrikspolitikk at de har rett til å gå inn ethvert sted på kloden hvor de ser sine økonomiske, politiske eller militære interesser truet.

Norge var snar til å koble seg til denne utenrikspolitiske linja gjennom militær deltakelse både mot Irak i 1991 og mot Jugoslavia i 1999.

På den ene sida er dette et uttrykk for den norske elitens servile og underdannede holdning i forhold til USA og EU. På

den andre sida er det et uttrykk for en bevisst stillingtagen fra de økonomisk og politisk ledende kreftene i landet.

Klarest kom dette til uttrykk fra nåværende Statsminister, daværende Olje- og Energiminister Jens Stoltenberg i et innslag i Dagsrevyen i månedsskiftet september/oktober i 1996.

Han var på besøk ved det Kaspiske hav og sto i Baku og pekte utover mens han

sa: *"Her skal vi hente inntektene som i framtida skal betale for vårt helsevesen og pensjoner"*.

Klarere kan det vanskelig uttrykkes at Norge har sjølstendige ambisjoner om å flytte fram sine økonomiske og politiske posisjoner. Den enorme statlige og private formuen som er skapt gjennom produksjonen av olje og gass på norsk sokkel har gitt et materielt grunnlag for å fortsette eventyret utaskjærs.

I første omgang forsøker den vestlige alliansen å flytte fram det kapitalistiske budskap gjennom markedsliberalistiske organisasjoner som: Det internasjonale pengefondet, Verdensbanken og WTO.

Norge har ikke ressurser økonomisk og militært til å spille noen sjølstendig rolle i dette. Derfor er den norske eliten helt avhengig av å knytte seg til andre og sterkere krefter for å kunne få en bit av kaka.

Foreløpig er det et stort "tomrom" å fylle for de vestlige og asiatiske kapitalistiske økonomiene i den tidligere øst-blokken og de sørlige tidligere sovjetiske republikkene. Det er vesentlige fellesinteresser for alle de kapitalistiske land i å etablere kontrollerbare markeds kapitalistiske forhold.

Samtidig er det en sterk rivalisering på gang mellom de samme landene knyttet til hvert sitt kapitalistiske senter rundt henholdsvis USA – EU – Japan hvor en hele tiden forsøker å komme de andre i forkjøpet med å etablere et økonomisk og politisk hegemoni.

Premisset om at de vestlige allianser har et behov for å kunne sende sammensatte ekspedisjonskorps ut i verden for å sikre sine interesser har medført et krav om å kombinere ulike lands militære styrker til ulike typer oppdrag.

Parallelt med dette har EUs behov for å kunne spille en sjølstendig militær rolle med utgangspunkt i nasjonale militære styrker underlagt NATO under USAs ledelse medførte en sterkere europeisk forsvarsidentitet med rett til å kombine-

re NATO-avdelinger under EUs kommando.

Siden stadig større del av norske stridsavdelinger må ha en "plug and play" kompatibilitet for å låne fra data-språket betyr det at vi under 90-tallet har fått utviklet et forsvar etter Lego prinsippet. Byggekløsser som kan kombineres med andre enheter for å produsere en tilpasset militær styrke for å løse en bestemt type oppgave.

Samtidig er en økende grad av tjenesteinnholdet av politimessig karakter. Bemannings av sjekkpunkter, kontroll og visitasjon samt patruljering i byer og etter vei.

Denne omformingen av de norske avdelingene har til gjengjeld svekka deres evne til samvirke med andre norske våpen og avdelinger. Behovet for å bygge opp et militærapparat egne som ekspedisjonskorps har gjort det mer uegnet til å forsvare Norge. Et godt samvirke mellom våpengrener og mellom avdelinger krever trening. Tilpassing av norske styrker til internasjonale operasjoner og den økende graden av dette har gått på bekostning av denne treninga.

Hvis dette er tilfellet hva er så begrunnelsen for å trappe ned på det vernepliktsbaserte mobiliserbare invasjonforsvaret og erstatte det med såkalte mer profesjonelle avdelinger innretta på samvirke med andre utenlandske styrker.

Ett argument, men ikke det viktigste er det som er nevnt over at forsvarsledelsen mener at norske vernepliktige mobiliserbare soldater ikke vil evne å løse oppgavene i framtidens krigsscenario.

Det andre er at trusselen om en mulig invasjon er sterkt redusert i overskuelig tid – minst 10 år. Dette er med all sannsynlighet rett – heldigvis.

Det tredje argument er økonomi. Landet har ikke råd til å opprettholde et vernepliktsbasert invasjonsforsvar modernisert med henblikk på framtidens utfordringer **samtidig som en bygger opp**

styrker for å tjenestegjøre i utlandet.

Det fjerde og vesentligste fra den politiske og militære ledelsen er tesen om at "gnist kan tenne en prairiebrann" for å si det med mine ord.

Begrunnelsen i de siste langtidsmeldinger for forsvaret samt i det sikkerhetspolitiske kapittelet i de årlige forsvarsbudsjettene for å bygge opp et ekspedisjonskorps er ett vesentlig punkt som sammenfattes med mine ordlyder:

"En regional konflikt ute i verden som ikke blir stoppet kan utvikle seg dithen at den kan vokse seg større og seinere true oss direkte med krig. Det er bedre å reise ut for å ta ting i starten enn å vente til det kommer inn over våre egne grenser."

Derfor er det faktisk en nasjonal begrunnelse fra Bjørn Tore Godal sin side når han avviser Einar Skorgens uttalelse om at det nasjonale forsvaret nå er borte. Hans argumentasjon er at ved å reise ut i verden og ta krigen der forsvarer han landets grenser.

Dette er en analyse som stiller verden fullstendig på hodet, men som er et perfekt utgangspunkt for å begrunne riktigheten av å dra ut i verden å påtvinge andre folk og nasjoner våre systemer mens vi plyndrer deres verdier.

De områdene som nå er åpne for kapitalistisk ekspansjon har et utall av politiske, nasjonale og etniske motsetninger. De ulike kapitalistiske land spiller på alle disse motsetningene for å flytte fram sine egne posisjoner med påfølgende turbulens og uro i de områdene de opererer.

I en situasjon hvor vestlig ekspansjon blir møtt med politiske eller militære mottiltak vil nettopp den begrunnelsen Norges nye forsvarsdoktrine nå hviler på lett gjøre forsvarer til angriper og gjennom det forsøke å forlede det norske folk til å støtte opp om imperialistiske eventyr.

Forsvarets sterke stilling i Norge er tufta på at flertallet av folket mener landet er verdt å forsvare. Verneplikts-

ordninga har gjort at denne oppgava stilles for flertallet av norske menn og etter hvert en del kvinner og er en vesentlig identifikasjonsfaktor mellom folk og forsvar. NATO- medlemskapet har sin oppslutning i det norske folk fordi det bygger på oppfatninga om at det styrker forsvaret av landet, og fordi den ekspansjonistiske sida blir kamuflert av makthaverne.

Gjennom vår egen historie mot fremmedveldet samt to folkeavstemminger med flertall mot å avgi nasjonal suverenitet ligger det også en gjensidig respekt for at også andre land og nasjoner har rett til å velge sjølstendighet. Den som skal skaffe oppslutning i det norske folk om imperialistiske eventyr ute har derfor ingen lett oppgave. Han blir nødt til å fortelge hva som skjer for å klare å få noe gjennomslag for et aksept av at norske gutter og jenter kommer hjem i kister.

Dette er også en underliggende del av begrunnelsen for en reduksjon av verneplikts hæren og større satsing på kontraktsforplikta soldater og vervede. Verneplikts hæren er ikke motivert for utenlandseventyr. I tillegg blir hele identifikasjonsfaktoren for folk og forsvar gjennom vernepliktsordninga såpass redusert at det må innføres andre former for belønningssystemer for menige og offiserer. Lønn, heder, medaljer, parader osv. og andre borgerlig/militaristiske symboler som skal gi en status i samfunnet vil bli viktigere. Karrieremuligheter både innenfor og utenfor Forsvaret vil bli motivene heller enn en felles ideologisk plattform for forsvaret av landet.

NATO-toppmøtet i januar 1994 oppfattes av mange som et veiskille når det gjelder EUs behov for å markere egen identitet på det militære området. Da fikk VEU – på den tida EUs organ for sikkerhets- og forsvarspolitik – anledning til å bruke deler av NATOs militære apparat, infrastruktur og kommandoapparat uten at USA nødvendigvis var med. Konseptet ble kalt Combined Joint Task Forces- CJTF.

Det vil si kombinerte fellesstyrker. Sammen med NATOs reaksjonsstyrker Immediate Reaction Forces (IRF) var de det første eksemplet på det jeg har kalt ”plug and play” styrker.

Avgjørelsen kom etter sterk rivning innad i NATO, men med USAs samtykke. Det var et uttrykk for EUs behov for å skape et mer sjølstendig militærpolitisk uttrykk for seg sjøl.

Siden midten av 90-tallet har det gått en debatt om ESDI- Europeisk sikkerhets- og forsvarspolitisk identitet og hvorvidt den skal knyttes til VEU/NATO eller til EU.

Ambisjonene i EU har hele tida vært større enn de materielle ressursene de har vært villig til å sette av. Men utviklinga fortsetter. VEU er nå integrert i EU, og på EU-toppmøtet i Helsingfors i fjor vedtok EU-lederne å etablere egne militære strukturer ved siden av NATO, med en hovedmålsetting om på 60 dagers varsel å stable på beina en styrke på 60000 soldater innen 2003. Planen er seinere justert til en styrke på 80000 soldater.

Det er nå tydelig at EUs ledere ønsker å utvikle en europeisk militær identitet på sida av NATO og ikke underlagt USA. Dette ble videre forsterket gjennom de nylig gjennomførte vedtak som ble fatta mandag 13.november fra Eus side om en forsterkning av ”European Security and Defence Program” (ESDP)

Parallelt med dette vedtok NATO toppmøtet i Washington i fjor Defence Capabilities Initiative (DCI) for å tilpasse den militære evnen til det nye ”Out of area” konseptet, såkalte ”ikke paragraf 5 operasjoner”.

Dette er både et svar fra USA for å være ledende, men samtidig et middel for å kvalitetsikre de ulike styrkekomponentene så de faktisk kan plukkes, settes sammen og fungere i gitte situasjoner.

Det europeiske militære samarbeidet under ledelse av USA i NATO og det europeiske militære samarbeidet under ledelse av EU i og utafor NATO spriker mer og mer. Sannsynligheten for at dette vil sprekke de nærmeste 20 år er overveldende stor.

I en situasjon med sterk økonomisk og politisk rivalisering i verden mellom tre sentra vil dette skape stor uro etter hvert med mulighet for militære konfrontasjoner.

Når den ledende økonomiske, politiske og militære eliten i Norge så radikalt er villig til å underlegge seg to av disse rivaliserende sentra, og i tillegg ikke er villig til å se hvilke sterke rivninger som foregår mellom dem har man blottstilt seg fullstendig i en situasjon hvor det eventuelt kommer til en militær konfrontasjon mellom EU og USA.

Ved en nedleggelse av de territoriale forsvarsinstallasjoner, kombinert med en oppstyking av de militære styrker til enkeltavdelinger som ikke er trent i nasjonalt samvirke kombinert med en manglende doktrine for forsvar av Norges territoriale integritet er løpet nok en gang lagt for Walk Over ved et invasjonforsøk av Norge. M.a.o. en gjentakelse av 9. April 1940.

I februar i år la Forsvarets Overkommando fram Forsvarets Fellesoperative Doktrine. Det er et omfattende dokument/lærebok på til sammen rundt 400 sider i to deler. Første del som er grunnlaget beskriver Norges konflikt- og militærteoretiske grunnlag, vårt sikkerhets- og forsvarspolitiske grunnlag, spekteret av militære operasjoner, nasjonale geografiske rammefaktorer og konsekvensene for Forsvaret.

Norge har ingen tradisjon i å ha en militærdoktrine. Det norske militærapparatet har hatt taktiske konsepter knytta til amerikansk infanteridoktrine tillempa norske forhold. De har også i hovedsak vært tilpassa en bestemt rolle i forhold til amerikansk NATO-doktrine om at de

norske troppene ved et invasjonforsøk skal innta en oppholdende strid og håpe på at unnsetningen skal komme. Gjennom 80-tallet har det blitt en fornying av den militærteoretiske debatten i Vesten, og også i Norge. Man har studert ulike militærteoretikere, og prøvd å tilpasse eksisterende teori til det økende teknologiske nivå på krigføringa. Man har også prøvd å se på våre egne krigserfaringer, bl.a. erfaringene fra de første april dagene 1940. Med utgangspunkt i Blitz-krigføringen til Wehrmacht i 2 verdenskrig har tidsaspektet stadig blitt trukket fram som en avgjørende faktor. Den høyteknologiske våpenutviklinga bidrar til å forsterke kravet om hurtighet og slagkraft som de viktigste egenskapene for å vinne et slag. Ved å få kontroll over tidsaspektet i krigføringa, ved å hurtig kunne samle og bearbeide all tilgjengelig informasjon, og raskt kunne legge en taktisk plan for slaget og iverksette den umiddelbart. Man vil på denne måten kunne dominere situasjonen og påtvinge fienden rammevilkår som begrenser hans handlingsalternativer. Dette vil igjen gi nye muligheter for rask analyse, handling og inngå i en spiral som ender med at fienden ikke lenger blir herre over sine handlinger og gir opp. Fienden tvinges til å forholde seg til våre initiativ og rekker ikke å utnytte sine egne styrker. På et visst tidspunkt vil hans evne til motstand bryte sammen fordi han mangler handlingsalternativ og vil gi opp. Dette skiller seg fra den tradisjonelle formen for krigføring hvor man fysisk ødelegger hans styrker, våpen og utstyr. Dette er hovedinnholdet i Forsvarets Fellesoperative doktrine, en utredning på ca. 400 sider som ble lagt fram i februar 2000. Det som ligger til grunn i den teoretiske doktrina er en vesentlig fagmilitær begrunnelse for en god del av de tiltaka som foreslås på det militærpolitiske nivå. Krav til hurtighet i innhenting, bearbeiding, beslutning og handling stiller et helt annet krav til standarden på soldatene. De må være bedre trent, være yngre for å ha større tempo og villighet til djervhet og ofre. Risikoaspektet ved denne typen krigføring er større fordi

enkelte av beslutningene vil bli feil. Innsatsen økes, og det samme gjør mulig gevinst og mulig tap. Omlegginga vil skje i retning av mer kommandopregede aksjoner, og så lenge de utføres riktig blir uttellingen stor. Ved feil vil tragedien bli tilsvarende større.

Det ligger en underliggende begrunnelse for avviklinga av mobiliseringssystemet i at dette er ikke en tradisjonell mobiliserbar vernepliktskaper i stand til. Derfor skal framtidens vernepliktige ikke innkalles til repetisjonsøvelser bortsett fra i unntakstilfelle. Vernepliktsbefalet vil heller ikke ha den nødvendige drillen på de militærteoretiske kunnskapene som forventes i "turboforsvaret". Dette er den militære hovedbegrunnelsen for at sjøl mindre, men godt trente grupper av profesjonelle soldater vil være overlegne overfor et tradisjonelt vernepliktsforsvar.

Samlebetegnelsen for denne doktrina kalles en manøverbasert doktrine og har helt opplagt element av sannhet i seg særlig på det taktiske plan. Det vil si at også for en forsvarer av Norge vil det å kunne opptre som beskrevet kunne gi uttelling mot en angripende fiende.

Det feilaktige ved denne doktrina er at den settes opp som den eneste nyttige og i direkte motstrid til alternativet som er en kombinasjon av en manøverorientert doktrine på det taktiske plan og en utmattelseskrigføring på det strategiske plan.

Utmattelseskrigføring vil veldig forenkla si at en forsøker å slite ut fiendens ressurser gjennom å bruke egne styrker, terrenget, været, produksjonskapasitet o.s.v. og derigjennom gjøre angrepet mer ressurskrevende for fienden enn han har råd til. Kombinert med djerpe taktiske forsvarsanslag for å sette hans styrker ut av spill.

Et land som Norge kan ikke forsvares på annen måte.

For å erstatte en doktrine for et reelt forsvar av Norge med en rein manøverorientert doktrine fortregnes de historiske oppsummeringene.

Glemt er at etter Tysklands store framganger 39-41, stoppa det opp og de blei faktisk slått og knust gjennom utmattelseskrigføring og overlegen britisk, amerikansk og sovjetisk operativ ferdighet.

USA gjennomførte verdenshistoriens mest avanserte High tech krig til da i Vietnam fra 1963 og resultatet kjenner vi.

De som ønsker en omlegging av norsk forsvarsdoktrine snakker om Gulfkrigen i '91, men ingen snakker om Jugoslaviakrigen i '99, for det siste var jo en fiasko for yppersteprestene for high-tech. Etter hvert siver informasjonen tydeligere fram om at til tross for 6 uker med intensiv bombing klarte ikke NATO-styrkene å ødelegge mer enn 14 serbiske stridsvogner, og 2 prosent av de britiske bombene traff sine mål (Aftenposten 25/10). Poenget er at Serbia klarte til en stor grad å forlede den amerikanske etterretningstjenesten ved å bruke enkle midler. Utstyr som ble tatt fram om dagen og behørig fotografert av NATO, ble om kvelden/natta skiftet ut med presenninger og treplank som ble bombemål for vestmaktene.

Overslag er gjort som viser at kun mellom 6 og 15 prosent av den serbiske hæren ble rammet av uker med kontinuerlig bombing. Det landet som på nittitallet har vært i krig, og har en topografi som er mest likt Norge, er det tidligere Jugoslavia. Heldigvis for folk i Serbia/Kosovo og alle andre involverte ble det ingen langvarig landkrig på Balkan i denne omgang. Men erfaringene så langt viser at de teknologisk meget avanserte våpensystemene ikke fungerte etter "forutsetningene". Årsakene til at Serbia kapitulerte finnes på det politiske området, med manglende støtte fra Russland, og et enormt økonomisk

press fra Vesten. Den serbiske hæren var ikke påført noe nederlag av betydning, selv om den sannsynligvis ville ha tapt i en landkrig mot NATO-styrker. En slik krig ville ha påført NATO og den vestlige alliansen en helt annen dimensjon av egne tap i forhold til bombekrigen. Det er også sannsynlig at en landkrig i Serbia ville ført til helt andre militære erfaringer enn det ensidige blodbadet i Irak.

Det som heller ikke snakkes om i forbindelse med oppskrytinga av det høyteknologiske nivået er de gode norske erfaringer med lavteknologiske, enkle forsvarsmetoder mot høyteknologiske våpensystemer nettopp for å lære av Gulfkrigen.. Et eksempel på dette er forskninga og utprøvinga på Nes fort på Lødingen hvor det var utviklet ulike former for vannskjold/tåkedusj for å skjule installasjonene både for satellitter og radarsystemer. Ved å kombinere en mengde sivilt tilgjengelige hyllebaserte industrielle systemer har man funnet gode metoder for å skjerme faste forsvarsanlegg mot elektronisk overvåking av ulik type, både infrarøde, satellittbaserte og radarsignaturer, til en veldig lav kostnad. Det finnes altså et grunnlag for å utfordre de vedtatte premisene for en ensidig hyllest til høyteknologisk krigføring. Men det er all grunn til å gi dem rett i at i en angrepskrig, særlig på taktisk begrenset militært nivå, så er den såkalte manøverorienterte krigføringen svært effektiv. Den er basert på erfaringene den tyske general Guderian gjorde på begynnelsen av 40-tallet. Hovedingrediensene er konsentrasjon av troppestyrker og en overveldende ildkraft i et sjokkartet angrep hvor motstanderen ikke er forberedt på dette. Han blir dermed plassert i en situasjon hvor han moralsk og ideologisk kolliderer og er ute av stand til å yte motstand sånn som du opplevde i Norge i april 1940 og i Polen 1939.

Videre fortregnes nivået til norske vernepliktige og vernepliktige repsoldater. Er de nå så veldig dårlige – **i Norge?**

Min påstand som ikke er vanskelig å dokumentere er at verdens beste soldater i Norge de siste 40 år har vært Brigaden i Nord-Norge. Til tross for varierende tjenestelengde på fra 4-11 mnd under de store øvelsene med utenlandske **profesjonelle** styrker har brigaden kommet best ut både når det gjelder stridsferdigheter og manøvreringsferdigheter som forutsetning for det operative.

I tillegg har veldig ofte repetisjonsavdelinger med kun 2 ukers opptreningstid siden siste tjenestegjøring 3-6 år tidligere kommet meget godt og bedre ut enn de samme profesjonelle soldatene. De siste år har også Telemarksbataljonen som er en den norske innsatsavdeling for internasjonale operasjoner fått prøve seg under øvelser i Norge uten å ha utmerka seg noe spesielt.

Dette skyldes sjølsagt ikke at det har vært noe i veien med menneskematerialet, men at de ikke har fått en trening som kreves for å forsvare norsk territorium gjennom samvirke med flere våpen i større forband og den forsterkning som ligger i det når det gjelder strids-evne.

Den offisielle politikken nå fra FS 2000 og FPU er at det mobiliseringsbaserte vernepliktsforsvaret skal nedlegges til fordel for et system for opptrening og vedlikehold av internasjonale innsatsstyrker. Disse skal også være landets stående beredskap og utgjøre den terskelen som en angriper må forholde seg til ved et angrep på Norge. En beredskap av denne typen vil utgjøre et betraktelig svakere forsvar enn reduksjonen av antallet vil tilsi både på grunn av at de er trent på en annen måte for andre typer oppgaver, men særskilt fordi det ikke lenger vil være noen å mobilisere.

Så er det det med penga, og alternativet. Hva er alternativet ? Vi har alt sagt at for 27 milliarder så får vi ganske mye og det er ikke dermed sagt at et nasjonalt basert uavhengig forsvar skal

begrense seg til det. Men skal alternativet være at vi skal stå i fjæresteinene og speide, og hvis noen kommer som ikke er invitert, så skal vi skyte? Ja, kanskje er det alternativet. Et land som skal føre en uavhengig og nasjonal politikk må prøve å skape gode naboforhold, må prøve å bygge allianser, og til og med opprette demilitariserte soner for å vise vilje til fredelig sameksistens. Den situasjonen som nå er i Russland, et land som har store vanskeligheter, gir oss muligheter for å få senka spenningsnivået på Nordkalotten. Dette vil gjenetablere et godt naboforhold, og en nyetablering av militære anlegg opp mot hverandres grenser vil oppfattes som en endring av situasjonen.

Det er absolutt grunnlag for å fortsette et politisk og militært samarbeid på Nordkalotten med Sverige og Finland. Finnene som klarte å holde den Sovjetiske hæren stangen i 1939/40 velger å opprettholde vernepliktshæren med mulighet for å mobilisere 300 000 mann om nødvendig. Hva har de skjønt som ikke vi har skjønt?

For tida har den politiske og militære ledelsen etablert et økt militært samarbeid med Sverige og Finland. Bakgrunnen for samarbeidet har nok vært gjennom dette å etablere bakveier og andre kanaler inn mot EU. De er redd for å bli satt på sidelinjen i påvirkning på bl.a. militære spørsmål i EU. Like fullt bør denne delen av samarbeidet videreføres fordi muligheten faktisk består for at Sverige og Finland kan velge en avgrensning mot EU, og kan gi en plattform for et breiere nordisk forsvarsallianse utafor EU og utafor NATO

Forsvaret omtaler begrepet "Dobbel ubalanse". Dette er for det første et forhold mellom driftsutgiftene og investeringene i våpensystemer og ny teknologi. De får ikke frigjort midler til nye investeringer fordi de løpende driftsutgiftene er for høye. For det andre er det en ubalanse mellom de økonomiske rammene som samfunnet er villig til å akseptere i forhold til de oppgavene Forsvaret er pålagt. Når oppgavene i tillegg

til det tradisjonelle vernepliktsforsvaret utvides med krav til operative, moderne, fungerende militære enheter for innsats utenfor landets grenser, blir rammene for små.

Det er denne doble ubalansen som de bruker som et grep for å kutte ut bevilgninger til det tradisjonelle Forsvaret. De får dette til å framstå som et uttrykk for at det er for svake økonomiske rammer for Forsvaret. Deretter rykker de såkalte Forsvarsvennene fra Norges Forsvarsforening, Høyre, Fr.P. osv. ut og krever større bevilgninger uten at det blir klart for folk at det vesentligste når det gjelder pengemangelen innafor eksisterende bevilgninger skyldes utenlandssatsinga. Ut fra de utslag dette får for ulike regioner i Norge så vil de også få fylkes- og kommunalpolitikere med på kampen med å øke de økonomiske rammene i seg sjøl uten å ta opp den politiske omlegginga av Forsvaret til et norsk Utrykningskorps i stedet for et defensivt nasjonalt Forsvar.

Så er spørsmålet om en innenfor akseptable økonomiske rammer kunne opprettholde et troverdig forsvar. Grunnsteinen i det norske forsvaret er et totalforsvarskonsept. Dette dreier seg om at alle samfunnets ressurser i en gitt situasjon skal kunne mobiliseres til forsvar for landet. Dette gjelder for eksempel nesten alle lastebiler, trailere, 4-hjuls trekkere, traktorer, gravemaskiner, borerigger, osv. i Norge som er mobiliserbare hvis situasjonen oppstår. Eierne er da pliktig til å avgi disse ressursene, som skal brukes til å transportere utstyr og vernepliktshæren dit det er behov. Mobilagere, Forsvarets egne kjøretøyer og militærleire er bare en begrenset del av utstyret som trengs til å forsvare landet. Det er totalforsvarssiden av forsvaret: mobiliseringa av samtlige ressurser i samfunnet, inklusive ugifte, barnløse kvinner under 30 år, som utgjør både den politiske og praktiske styrken i norsk forsvarsevne.

Når brigader Diesen tok ned plakaten fra veggen i løpet av 90-tallet, var det bl.a. denne forsvarsforståelsen som ble

angrepet. Det som nå skjer er bl.a. at Heimevernsfolk blir pålagt å levere inn våpen og ammunisjon som de tidligere har oppbevart hjemme for å kunne stille stridende avdelinger på kort varsel.. Denne utviklingen legger ned hele den grunnleggende identifikasjonen mellom folk og Forsvar som har preget Norge i etterkrigstiden. Totalutgiftene til Forsvaret er i tillegg til de direkte militære kostnadene smurt utover hele det norske folk for å kunne mobilisere det på kort varsel. Mye av ressursene har gått med til å betjene selve SYSTEMET med kontroll og oversikt over mob-utstyr, liste- og rulleføring, ulike typer lagre, for inntil ca 10 år siden å kunne stille ca. 300 000 kampklare mann i en organisert motstand. Poenget er at dette tid- og ressurskrevende systemet med å kunne stille en hel befolkning til militær motstand i en gitt situasjon ikke lar seg kombinere med militære utenlandseven-tyr, hverken økonomisk, ideologisk eller ressursmessig.

Hva er så mulig å gjøre for å gjøre det norske Forsvaret bedre i stand til å utføre sin primære oppgave, nemlig å forsvare landets grenser og over tid kunne avvise og kaste ut en inntrenger?

Jeg etterlyser en utredning og ett regnestykke som tar dette utgangspunktet og eliminerer utgiftene til de internasjonale innsatsstyrkene.

Det vil grovt si å opprettholde og fortsette oppgraderinga av de fleste kystfortsbefestningene inklusive stasjonære minefelt og torpedobatterier.

Kombinere dette med opprettholdelse og modernisering av MTB-våpnet, mineleggerne og minesveiperne samt de mobile missilebatteriene som sammen med de planlagte fregattene ville utgjøre

et sterkt integrert kystforsvar med både stasjonære og mobile element.

Videreføre den opprinnelige intensjon om en mobiliserbar hærstyrke på ca.. 90 000 mann med oppgradering av Artilleriet som planlagt og prioritert til 6-divisjon og de tre brigadene som lagt fram i st.meld.16 i 1992.

Opprettholdelse av HV på dagens nivå.

En saldering av Luftforsvaret ved at nye jagerfly ikke kjøpes inn men at midlene prioriteres til stasjonære og mobile luftvernmissiles som også tilføres hæren og sjøforsvaret i stor grad.

Hvis vi tar utgangspunkt i erfaringer fra militær motstand i andre land, for eksempel i Afghanistan under Sovjets okkupasjon på 80-tallet, ser vi at russerne og det Sovjetstøtta regimet på et tidspunkt måtte slutte å bruke fly. Geriljaen hadde da skaffet seg Stinger-raketter og klarte å bryte russernes luftherredømme på en effektiv måte. Hvis det på denne måten er mulig å benytte moderne, distribuert teknologi, hvorfor skal vi da investere i 50 rådyre jagerfly som vil bli primærmål for en angriper. For 1 slikt jagerfly kan en få 500 Stinger-raketter, dvs. en kan anskaffe 25 000 Stinger-raketter og gjøre luftangrep på norske militære avdelinger til en risikofylt affære.

En opprettholder det rulleførende mobiliseringssystemet, men gjennomfører nødvendige rasjonaliseringer for å bedre ressursutnyttelsen i hele Forsvaret.

Hvilken prislapp et fornya vernepliktsbasert invasjonforsvar vil få veit vi ikke, men inntil utredninga er gjort må alle de eksisterende forslag om å avvikele det som finnes avvises.

Hva trenger vi Forsvaret til nå?

Av Erling Folkvord

I 186 år hadde Norge en offisiell hovedstrategi for Forsvaret som gikk ut på å forsvare egen suverenitet. Nå er den epoken slutt. Forsvarsstudie 2000 som ble lagt fram før sommeren er en forberedelse til en vervet hær som skal være samkjørt med yrkessoldater fra EU og NATO.

Over en 20-årsperiode skal 514 milliarder kroner brukes for å skreddersy hær, marine og flyvåpen til innsats hvor som helst, sammen med de som fortsatt kalles våre allierte. Dette er den største forsvarsomlegginga sine Kongeriket Norge fikk eget forsvar i 1814.

Vil du lese mer kan du finne Forsvarssjefens 30-siders sammenfatning på nettet:

<http://www.fo.mil.no/sentralstab/fs2000/rapport/>

Tidligere var det invasjonforsvaret av eget land som var den dimensjonerende oppgava for forsvarsorganisasjonen. Satsinga på internasjonale oppgaver blir den dimensjonerende oppgava i framtida. Norge skal ha et mindre, men mer profesjonalisert forsvar som kan drive krisehåndtering sammen med allierte både heime og ute. Oversatt til hverdagsnorsk betyr dette at Norge i mindre grad blir i stand til å hevde sin nasjonale suverenitet militært. Landet blir i større grad avhengig av allierte forsterkninger.

Mange på venstresida sier at dette er utslag av norsk imperialism. Men hva er så forsvarssjefens begrunnelse for ei forsvarsomlegging som står i direkte motsetning til Grunnlovens ord om nasjonalt forsvar og et forsvar med vernepliktige som et nødvendig demokratisk element? Forsvarssjefens todelte begrunnelse er i alle fall ærlig. For det første er det strammere økonomiske kår. Det andre er "en høyere ambisjon med hensyn til internasjonale oppdrag".

10 år etter Murens fall har vestlig kapital ekspansjonsmuligheter. Stikkordene i EU er Balkan og den eurasiatiske korridoren helt østover til Kinas vestgrensen. Her kommer EU til å rivalisere med USA om kontroll for å sikre sin egen rolle som framtidig supermakt.

Fra almen verneplikt til verva hær

Dette er omgivelsene og bakteppet for forsvarsomlegginga som Stortinget skal vedta denne høsten. I den neste langtidsmeldinga om Forsvaret står det bare igjen å få noen detaljer på plass. Før hadde vi invasjonforsvar pluss en Telemarksbataljon eller to, og noen andre bidrag til NATOs utrykningsstyrke. Nå skal det bli internasjonale, profete styrker til vanns, til lands og i lufta som *i tillegg* skal ta vare på suvereniteten, men da i samarbeid med våre allierte.

Dette betyr at den alminnelige verneplikten har opphørt. Det skjedde da Stortinget i fjor vedtok at fra år 2000 kan man velge *militær* eller *sivil* verneplikt.. Der røyk en snart 200-årig tradisjon, under øredøvende medietausket. Ifølge regjeringas forsvarspolitiske utvalg blir følgen at vi får en modell med kortere militær verneplikt for de fleste, og etablering av *elitestyrker i inn- og utland*. På litt sikt blir det enda færre. Antallet selvstendige bataljoner halveres. Man må velge hvilken del av landet som skal ofres først. Skal norske soldater forsvare Nord-Norge, mens de allierte tar seg av Sør-Norge som har 75 prosent av befolkningen? Har vi i det hele tatt ressurser til å forsvare Nord-Norge?

Da Grunnloven i sin tid slo fast verneplikten, bygde det på Napoleons hærordning som hadde gitt suksess i forsvaret av Frankrike, i en rettfærdig krig for suvereniteten. Utsendingene på Eidsvold ville innskrenke kongemakta. Verneplikt gjorde det vanskeligere for Kongen å bruke hæren mot dem som ville utvikle folkesuverenitets-prinsippet i Norge. Seinere har verneplikta vært et

bolverk mot militæret som en stat i staten.

Rekrutteringa til de profesjonelle, verva styrkene blir frivillig. Tjenestetida blir lenger enn for de som tar rekruttskolen og går over i HV. Strategene bak Forsvarsstudie 2000 ønsker å opprettholde en viss dimensjonering av Hæren for å sikre tilstrekkelig rekruttering til elitestyrkene. De stoler ikke på at reklame-triks og media er nok til å få tilstrekkelig mange unggutter til å velge ei farefull framtid som internasjonal yrkessoldat. De ønsker en tre måneders periode med intens påvirkning på brakka for å sikre tilstrekkelig antall rekrutter til internasjonal krigføring. Dette kommer til å bli vanskeligere etterhvert som internasjonale oppdrag nødvendigvis betyr at økende antall unggutter kommer heim som krigsinvalidar eller i trekister.

Fra nasjonal hær til bataljon i EU-hæren

Rett etter folkeavstemminga i 1994 gjorde Stortinget et vedtak som åpnet for norsk deltakelse i angrepskrig mot andre stater. Nå fjernes Norges militære evne til å handheve den suvereniteten som flertallet i to folkeavstemninger har stemt for å opprettholde. Et folk som ikke kan forsvare suvereniteten sin med militære midler hvis det trengs, kan i en krise bare stole på papirtraktater og imperialismens velvilje. At Norges forsvar raskt omdannes til å være en del av EUs hær, og samtidig mer eller mindre en del av NATO, er noe langt mer enn det forsvarssjefen kaller "høyere ambisjoner" internasjonalt. Det er spørsmål om Norge i det hele tatt skal ha militær evne til å handheve egen suverenitet.

Forsvaret kan bli mer effektivt

Krig er ikke bare, eller i hovedsak høyteknologi med kirurgisk presisjon, slik CNN kan gi inntrykk av. Hvis det var det, ville Russlands uløste problemer i Tsjetsjenia, og Israels problemer med Hizbollah blitt ganske uforklarlige. Bå-

de før krigsutbruddet i 1914 og i 1939 ble det hevdet at en krig ville være unnagjort på tre måneder fordi våpensystemene nå var så effektive. Det gikk annerledes. En angrepsstyrke som er høyteknologisk overlegen kan nok både bombe og raskt gå inn i et område. Men de får vansker med å komme ut igjen hvis forsvarerne er innstilt på en langvarig krig. Et nasjonalt basert forsvar, med motiverte og godt skolerte soldater med variert yrkeserfaring og god kjennskap til eget klima og natur vil alltid være en formidabel motstander for en inntrenger. En slik hær, som har moderne, mobile våpen vil alltid gjøre en okkupasjon til et svært kostbart prosjekt med usikre kalkyler.

Vi trenger nå en debatt om hvordan det norske forsvaret kan settes bedre i stand til å løse sin primære oppgave, forsvar av Norges suverenitet. Det er ikke bare en fagmilitær debatt. Dette henger også sammen med hvor vi skal ha bosetting, sysselsetting og industri.

Forsvarsstudie 2000 varsler en endring av forsvarsstrategien. Det tar tid. Men når den nye kursen først er staka ut og har fått satt seg over en fem eller tiårs periode, blir det vanskeligere å vende tilbake til et suverenitetsforsvar. Hvor er vi om ti, tjue eller tretti år? Har Russland da kommet seg på beina igjen? Kanskje vi da har fire rivaliserende stormakter, USA, EU, Russland og Kina?

Vi trenger å skape en front for å kjempe mot omlegginga av forsvarsstrategien og for å beholde et norsk forsvar basert på alminnelig verneplikt under nasjonal kontroll. Der vil det være plass for offiserer som vil ha et nasjonalt forsvar, EU-motstandere, antiimperialister, mødre og fedre som ikke vil ha sønnene hjem fra fremmed krigsinnsats i en boks. Det vil være plass til NATO-motstandere, motstandsfolk fra siste krig og mange flere. Debatten om dette får også stor betydning for den kommende EU-kampen.

Verneplikt for kvinner i et nytt årtusen

Av Per Gunnar Gabrielsen

I en situasjon der verneplikten uthules og vervede, imperialistiske norske militære styrker er under oppbygging blir spørsmålet om verneplikt for kvinner lett en fjern tanke. Dermed blir militæret og Forsvaret like lett en sak om menn, - for menn. Og mye av kraften i kampen om hva et militært forsvar skal være blir borte når halve befolkningen ikke trekkes inn.

Hovedsaken i dag er rimelig nok kampen for at de militære styrkene i Norge skal være i stand til å forsvare norsk sjølråderett hvis det kommer til militære konfrontasjoner. Dette er et av de viktigste politiske spørsmålene i EU-kampen, eller burde vært det. For den omleggingen som nå er i full gang betyr at Norge for første gang siden vi ble en nasjonalstat for godt legger ned evnen til å forsvare vår suverenitet militært, og kjører ressursene inn i en aggressiv, imperialistisk militærallianse rettet mot andre imperialistland/blokker og den 3. verden. Dette betyr at Brussel bestemmer om Norge skal forsvares mot et angrep fra et ikke-EU land. For ikke å snakke om hva som vil skje hvis Norge og EU, eller de toneangivende i EU, kommer i konflikt. I imperialismens tidsalder, der motsetningene vil bli skarpere etterhvert, har det landet som ikke kan forsvare sin suverenitet militært i virkeligheten oppgitt sin suverenitet. Til sjuende og sist vil det være makta som rår i imperialistiske konflikter og kriger. Også der Norge er blanda inn.

I den omlegginga av de norske militære styrkene som skjer i dag, er verneplikten langt på vei uthulet. Mindre enn halvparten av norske menn vil bli innkalt til militærtjeneste, og kvinner vil sjølsagt fortsatt ikke bli innkalt. Så mer enn $\frac{3}{4}$ av de som kan forsvare sjølråderetten militært, mangler etterhvert de nødvendige militære forutsetningene for å kunne gjøre det.

Av de som fortsatt skal gjøre militærtjeneste, utgjør bare en liten del av dem

styrker som utstyrsmessig blir prioritert. Mens de imperialistiske innsatsstyrkene blir godt utstyrt, vil utstyret for de norske mobiliseringsstyrkene forfalle raskt. Og i særlig grad vil dette gjelde Hæren og spesielt infanteriet.

Dette er bakteppet for parolen om verneplikt for kvinner i dag. Etter undertegnades syn er denne parolen viktigere enn på lenge, fordi det står om å kunne forsvare suvereniteten, samtidig som parolen er mere usynlig i det politiske landskapet enn på lenge.

Hvis man mener at det finnes rettferdige og urettferdige kriger, hvis man mener at sjølråderetten må kunne forsvares militært også i et lite, imperialistisk land som Norge, da reiser jo det spørsmålet om hvorfor man bare skal lære opp, mobilisere og organisere 25 % av de som aldersmessig er egnet til å forsvare landet militært.

Og reiser man parolen mot uthuling av verneplikten for menn i dag, er det vanskelig å komme utenom at denne plikten også må gjelder kvinner.

De siste tiårene har kvinner hatt vernerett, men ikke plikt til å ta militær opplæring og militær tjeneste. Denne retten er viktig, prinsipielt viktig. Motstykket er at kvinner ikke har denne retten, dvs at de under ingen omstendigheter kan få den nødvendige opplæringa. Verneretten kom på banen etter politisk press og fordi forsvaret en periode så ut til å mangle folk.

Nå, med omlegginga av forsvaret, har i virkeligheten storparten av mennene også bare denne verneretten. Det vil si at de kan verve seg inntil innsatsstyrkenes behov er dekket opp. Samtidig kan de la være å bruke denne retten og ha en god sjanse til å skjære klar av militær opplæring overhode.

Men i prisnippet gjelder det i dag som før, at alle menn i Norge har verneplikt. Men ikke kvinner. Hva hvis vi tenkte oss at denne verneplikten ikke bare utelukket kvinner, men alle med mørk hud, eller alle som hadde gått universitetet, eller alle med etternavn som begynte på bokstavene mellom A og M? Ville det skapt reaksjoner? Ville det bli sett på som diskriminering?

Eller hvis man gjorde som før 2. verdenskrig, at bare de med konservativt politisk ståsted, de som var en del av eller var nærmest knytta til borgerskapet, inngikk i de militære styrkene? Hva ville reaksjonen være da?

I alle disse tilfellene er store grupper systematisk utestengt fra i praksis å få militær opplæring og gjøre militær tjeneste. Diskriminering av forskjellige grupper. Jeg gjetter på at ingen ville tålt

at det ble vedtatt på Tinget at ingen mørkhudede innvandrerungdommer har adgang til militær tjeneste. Det ville blitt et ramaskrik. Med full rett. Rein skjær rasisme. Livsfarlig. Men hvis det i stedet, som i dag, er kvinner som ikke kalles inn til militærtjeneste, reagerer vi mot denne diskrimineringa?

Det har vært viktige innvendinger mot verneplikt for kvinner. En av dem har vært at man ikke lærer noe i denne militærtjenesten. Kanskje det. Men det er et argument for å gjøre noe med Forsvaret, både for kvinner og menn. Og ikke et argument mot verneplikt for kvinner.

Kvinnene diskrimineres i så mange andre sammenhenger at det kanskje er bra at de slipper denne tjenesten og i stedet f.eks. kan utdanne seg dette året. Sant nok, på mange måter. Men dette argumentet ser bort fra at kravet om verneplikt er et viktig demokratisk krav, og dermed også et viktig krav for frigjøring av kvinner. Det er et demokratisk krav at kvinner har ytringsfrihet, at de også har organisasjonsfrihet, at de skal ha opplæring i å lese og å skrive osv. Det er et like demokratisk krav at kvinner skal ha opplæring i å forsvare seg og de interessene som er knytta sammen

i landet Norge, mot imperialistiske overgrep mot oss.

Men hva nå da, hvis verneplikten ikke lenger gjelder, hvis Norge får et imperialistisk militærapparat som skal brukes utafor Norge, til urettferdig angrepskrig? Er det da en riktig parole med verneplikt også for kvinner?

Nei, rimeligvis ikke. I den grad militærapparatet mister evnen til å forsvare vår suverenitet, i den grad militæret er et redskap for å sikre norske imperialistiske interesser, da kan ikke parola være "Verneplikt for kvinner". Heller ikke "Verneplikt for menn" Men kanskje snarere at ikke en sjel bør verves eller la seg mobilisere til imperialistiske eventyr. Men å gjøre forskjell på mann og

kvinne, som det blir i dag når vi ikke reiser parolen "Verneplikt for kvinner", det blir helt på hue.

Kampen for et forsvar som skal ha karakter av å forsvare norsk sjølråderett har stor og sterk støtte blant folk i dag. Få ønsker et imperialistisk militærapparat, av forskjellige grunner. Og dette er hovedsaken. Om vi som vil ha et nasjonalt og uavhengig forsvar oss i mellom kan være uenige om verneplikt for kvinner er noe vi kan diskutere, uten at vi går vei vår vei. Men for radikale, revolusjonære på venstresida blir det for kvinnediskriminerende å droppe parola om verneplikt for kvinner. Akkurat som vi ville kjempe hardt mot et forsøk på å utelukke andre grupper fra verneplikten.

Kilde: Forsvarets bildearkiv

Militærets dobbeltkarakter

Av Mass Soldal-Lund og Per Gunnar Skotåm

Det norske militærapparatet er borgerskapets militærapparat. Det er kjerna i borgerskapets voldsapparat og eksisterer for å forsvare det norske borgerskapets interesser mot utenlandske og innenlandske trusler.

I hovedsak kan denne funksjonen deles i tre:

1. Forsvar av borgerskapets kontroll over produksjonsmidlene fra en okupasjonsmakt og sikre at produksjonen og profitten holdes oppe. Dette er invasjonforsvaret, som nødvendigvis har som oppgave å forsvare norsk territorium.
2. Hindre indre opprør, dvs. som siste skanse når de andre metodene å herske på ikke lenger nytter. Forsvare borgerskapets politiske kontroll samt kontrollen over produksjonsmidlene fra f. eks. streiker og tilløp til sosialistisk revolusjon. Et eksempel på dette er det såkalte Menstadslaget.
3. Sikre borgerskapets interesser i utlandet, enten ved okupasjon av områder, skade handelsmotstandere eller sikre seg økonomisk og politisk kontroll over et område. Mao. det vi kan kalle imperialistisk krigføring.

Mens punkt 2. og 3. er lette å forholde seg til – vi går sterkt imot sånt – fortjener punkt 1. en nærmere drøfting.

Er det 100 % så entydig som det er formulert her, kunne man sagt at også dette er vi mot siden vi er mot kapitalkrefte og borgerskapets utbytting av arbeidsfolk. Så enkelt er det dog ikke.

Norge kom ut av 2. Verdenskrig med en delt oppsummering om hva som skjedde under kampene mot den tyske invasjonen og besettelsen april-juni 1940.

Det var en historie om svik og unnfallenhet fra politiske ledere og offiserer, men også om det motsatte med sterk

innsats fra enkelte politiske ledere og ansvarlige offiserer som mobiliserte for å stanse tyskernes frammarsj. En sterk innsatsvilje og offervillighet fra soldater og sivilbefolkning klarte på flere kamp-avsnitt å bremse og hindre tyskernes frammarsj. Det viktigste her er kampene på Narvikavsnittet hvor i hovedsak vernepliktsoldater under ledelse av General Fleicher stanset tyskerne og drev dem tilbake og ut av Narvik gjennom ett felttog som strakk seg over 2 måneder.

Samtidig er det dokumentert i ettertid blant annet av historikeren Lars Borgersrud at mye av årsaken til den svake mobilisering i 1940 skyldes at hele forsvarsordninga var innrettet på indre opprør og ikke i hovedsak for å forsvare landet mot utenlandske inntrengere. Vernepliktsordninga i Norge hadde vokst fram som en del av de nasjonale frigjøringsbestrebelsene i forhold til Danmark og Sverige, men var også en motvekt mot ideer om et profesjonalisert verva forsvar med et reaksjonært underoffiserskorps i sin kjerne i første del av forrige århundre. Den militære og politiske eliten fryktet revolusjonsforsøk fra arbeidsfolk i Norge mer enn en eventuell utenlandsk fiende. Sabotagen av motstandskampen i april dagene i 1940 skjedde derfor gjennom en mobiliseringsordning som systematisk og bevisst hindra arbeiderungdom og landens ungdom som møtte fram ved garnisonene å få utlevert de nødvendige våpen for å bekjempe inntrengeren.

Det norske Forsvaret blei gjenoppbygd etter krigen under parola-Aldri mer 9. april, og hadde en sterk fokelig basis etter de erfaringene som var gjort gjennom drøyt fem år. Alminnelig verneplikt for menn og et sterkt Heimevern

med kort mobiliseringstid knytta denne forsvarsordninga til den folkelige oppslutninga.

Samtidig knytta Norge seg nært til USA og Nato på slutten av 1940-tallet og påtok seg rollen som en frontlinjestat mot Sovjet og Øst-blokken sterkt integrert i og underlagt USAs militærdoktriner.

Sjøl om militærapparatet er styrt av borgerskapet er det bra i den grad det er bygd opp for å motstå utenlandsk intervensjon og derigjennom er i stand til å

hindre at norsk territorium og befolkning blir underlagt utenlandske herskere uansett hvilken politisk plattform de kommer med.

Borgerlig demokrati er dessuten å foretrekke framfor fascistisk okkupasjonsstyre.

I Norge har vi vernepliktshær, og dersom den skal brukes til noe fornuftig må det finnes forsvarsvilje blant soldatene og derfor også i folket. Arbeiderklassen vil utgøre store deler av denne

hæren og deres motivasjon må være å forsvare det norske folket og ikke borgerskapets økonomiske interesser. Når motivasjonen til de væpnede styrkene er å være et forsvar for det norske folket, er sjansene for at det faktisk vil være det større.

Er det norske militærapparatet borgerskapets imperialistiske hær eller et folkeforsvar? Det er begge deler og i tillegg en del av borgerskapets voldsapparat for å holde indre ro. Med andre ord kan man si at det norske militærapparatet har ei progressiv og ei reaksjonær side.

Det norske militærapparatet endrer seg, som et resultat av endringer som skjer i Norge gjennom sterk økning av behovet

for kapitaleksport og det som skjer i verden. Etter oppløsninga av Sovjetunionen og den kalde krigens slutt er det ingen umiddelbar krigstrussel mot Norge. Samtidig har styrkeforholda i verden endra seg og det åpner for imperialistisk omfordeling.

Det norske militærapparatet beveger seg mot at den defensive sida knytta til forsvaret av territoriet raskt skal reduseres og den offensive, imperialistiske sida blir mer fremtredende. NATO-bombinga av Jugoslavia som Norge stilte styrker til er bare den foreløpige toppen av dette. Det har vært en gradvis utvikling: Kystvaktskipet Andenes deltok i gulfkrigen i 91, NATOs nye doktrine, opprettelsen og bruken av Telemarksbataljonen og andre IRF-styrker

(bl.a. de norske flya i Jugoslavia), den nye beordringslova som i praksis gjør at befal kan tvinges til utenlandstjeneste. I stortingsmelding nr 22 (1997-98):

Hovedretningslinje for Forsvarets virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002, slås det fast at Norge nå ikke har noen stor ytre trussel. Til gjengjeld er "internasjonale fredsoperasjoner" nevnt i nesten annahvert avsnitt, og vi kan jo tenke oss hva det betyr.

Den sterke nedbygging av anti-invasjonskapasitet samt omlegging av Forsvaret som nå finner sted vekker sterke reaksjoner både innad i Forsvaret, i de politiske miljøene og blant folk flest særlig i de berørte områdene.

Landsdelsutvalget for Nord-Norge som er et felles politisk uttrykk for de fire nordligste fylker la nylig fram en utredning om Forsvarets omstilling hvor de lister opp Forsvarets oppgaver i prioriterte punkter og hvor Internasjonalt militært engasjement settes på siste plass. Utvalget sammenfatter sin vurdering av den omstilling som er på gang med følgende formulering: "Norge står overfor noe mer enn en reorganisering av Forsvaret. Vi står overfor et nasjonalt strategisk veivalg. Et veivalg som omfatter hele nasjonens fremtid, hvor Forsvarets bidrag på flere områder er av avgjørende betydning."

Den nylig avtroppede øverstkommanderende for Nord-Norge Einar Skorgen krevde onsdag 17. januar Forsvarssjefens avgang siden han kun lyttet til sine nærmeste medarbeidere. I Norge er slik strid mellom ledende militære forholdsvis uhørt, men forteller noe om de reaksjoner omlegginga medfører.

Det eneste vi veit om framtida, er at den er umulig å spå sikkert og at ting kan endre seg raskt – i et 20 års-perspektiv kan nesten hva som helst skje. Så sjøl om det ikke er noen militær trussel mot Norge idag kan vi ikke være sikre på at det vil fortsette å være sånn.

Sjøl om det er umulig å spå framtida, går det an å tenke seg noe av retninga verden vil ta. En større imperialistisk omfordelingskrig i overskuelig framtid er sansynlig. Det er ihvertfall ingen ting som tyder på at vi kommer til å få en noe særlig fredligere verden framover. Om det skulle komme en større imperialistisk omfordelingskrig og denne krigen skulle komme til å foregå bl.a. på norsk jord, vil det være riktig å forsvare det norske folket sjøl om Norge er en imperialistisk makt. Det ville være reaksjonært å la være. (Det ville sjølsagt også være reaksjonært å støtte bruk av norske styrker til imperialistiske formål.)

Det bringer oss over på en annen problemstilling: Hva bør være vår linje for forsvar av Norge. Et vesentlig element må være å ta del i den debatten og politiske kampen som nå pågår for å støtte opp om vernepliktsordninga knyttet til militærinstallasjoner og våpen som er egna til å hindre fiendtlig okkupasjon av Norge.

Å la være å gjøre dette med begrunnelse av at den ledende eliten i Norge sjøl har imperialistiske ambisjoner vil nettopp gjøre det lettere for disse å gjennomføre endringa i offensiv, militær ekspansjonistisk retning.

Det kan tenkes at militærapparatet kan endre karakter så mye at det vil være riktig å være mot enhver bevilgning og enhver soldat til det norske militærapparatet, men situasjonen er ikke så endra ennå.

Hvilke andre linjer må vi ha? Vi er sjølsagt mot norsk imperialistisk krigføring og NATO, og dette er paroler som vi må bli ennå flinkere til å bruke i tida framover. Men dette er samtidig argumenter for vernepliktforsvaret. For hvis vi er mot norsk NATO-medlemsskap og en evt. verva hær, må vi ha et alternativ.

Det mest demokratiske og best forsvarsmessige egnede alternativet er et

bredt vernepliktsforsvar – et folkeforsvar om dere vil. Linja vår må være et folkeforsvar som omfatter store deler av befolkninga og på det premisset også verneplikt for kvinner, samt ei videreføring av totalforsvarstanken.

Et forsvar av denne typen vil være den beste forsikringa vi kan få mot imperialistisk bruk av norske styrker. For det første vil et sånt forsvar være avhengig av den tidligere nevnte forsvarsviljen for å fungere. For det andre vil soldatene i et sånt forsvar være et tilnærma snitt av den norske befolkninga, og de politiske strømmingene i befolkninga vil gjenspeile seg i forsvaret. Det vil gjøre det mulig å drive en politisk agitasjon ovafor soldatene som vil være mye mer nyttesløst ovafor soldatene i en profesjonell hær.

Når det gjelder spørsmålet spørsmål om bevilgninger til militæret må bevilgninger til det nasjonalt forankra invasjonsforsvaret støttes, og bevilgninger til det internasjonale ekspedisjonskorpset motarbeides.

Det er fortsatt rett å oppfordre avtjening av verneplikt og på andre måter gå inn i militæret. For det første må vi støtte opp om verneplikta så lenge det gir et viktig bidrag til nasjonal forsvarsevne

hvis vi er prinsippielt for den. For det andre – og det mener vi nesten er uavhengig av hva militærapparatets karakter er – er det nødvendig med motvekt innad i militærapparatet. Forsvaret er en hjernevaskeanstalt på mange måter og det er viktig at det er fornuftige og radikale folk der som kan stå imot og diskutere med og føre politisk arbeid blant soldatene. Det er veldig nødvendig at det finnes folk i forsvaret som kan argumentere mot at de vernepliktige skriver kontrakt for utenlandsoperasjoner.

Det er i og for seg bra at det er noen som nekter militærtjeneste på politisk grunnlag og på den måten skaper debatt rundt militærpolitikk og setter den norske forsvarspolitikken på dagsorden. Men vi må huske at forsvaret nesten er et snitt av den unge mannlige befolkninga og vi kan derfor ikke isolere oss fra Forsvaret.

Så lenge den revolusjonære bevegelsen i Norge er så liten som nå, vil det være sekterisk og vi vil ha et stort problem hvis all radikal og revolusjonær ungdom skulle nekte verneplikta. Ennå mer sekterisk blir det hvis vi skal være tilhengere av et vernepliktsforsvar, men være mot å gå inn i det sjøl.

Pressemelding fra arbeidsutvalget i AKP 23. juni 2000

"ANGREPSSTUDIE 2000" MÅ AVVISES SOM GRUNNLAG FOR NORSK FORSVARSPOLITIKK

Vernepliktsforsvar med målsetting om forsvar av landet forlates fullstendig til fordel for deltakelse i NATOs "out of area"-operasjoner. *Forsvarsstudie 2000* må snarere kalles en "angrepsstudie", som bygger på premisser som må avvises.

Den framlagte *Forsvarsstudie 2000* kulminerer en 10-årig utvikling: Ideen og forutsetningen om å opprettholde en nasjonal anti-invasjonskapasitet oppgis fullstendig. Forsvarets evne til å slå tilbake en invasjon/okkupasjon gjøres til 90% avhengig av utenlands unnsetning. Ressursene kanaliseres til oppbygging av styrker til internasjonale operasjoner på bekostning av å opprettholde nødvendig militær infrastruktur til forsvar av norsk territorium.

Hovedproblemet med forsvarsstudien er ikke at det er for trange økonomiske rammer for Forsvaret, men at den politiske og militære ledelsen har oppgitt ideen om at et vernepliktsforsvar med målsetting om forsvar av landet er riktig og viktig, og prioriterer de nødvendige midlene til oppbygging av et norsk ekspedisjonskorps til internasjonale operasjoner.

Klarest kommer dette til uttrykk ved nedlegging av både de stasjonære kystfort, motortorpedovåpenet samt mineleggerne. De planlagte nye fregattene, som de nærmeste 20 år vil koste mellom 25 og 30 milliarder, framstår nå som redskap for å projisere makt over havet utenom egne kystfarvann. Fregattprosjektet må nå stoppes, siden den tidligere vesentligste begrunnelsen for bygging av dem nå er fullstendig forlatt. De skulle opprinnelig være ryggstammen i sjøforsvarets antiinvasjonskapasitet, i kombinasjon med stasjonære og mobile elementer.

Freds- og antikrigsprogram for AKP

Paroleplattform

1) Bryt med imperialismens militære verdenssystem!

- AKP arbeider for at **Norge skal melde seg ut av NATO** - og for at **NATO skal nedlegges**.
I dag vil dette innebære å samle en breiest mulig front mot det nye NATO med dets utrykningsstyrker og sjøpålagt mandat til å intervenere over hele kloden
- AKP går også **mot Vestunionen og norsk medlemskap der, og mot eventuelle andre måter å innlemme Norge i EU sin militære struktur på**.
- AKP går **mot norsk støtte til aggresjonskriger** – også når de føres gjennom FN-systemet eller under dekke av humanitære intervensjoner.

2) For et uavhengig invasjonforsvar og en norsk vernepliktshær

- AKP er for **alminnelig verneplikt for kvinner og menn, og mot utvikling av en profesjonell vernehær**.
AKP er for forsvar av norsk sjølråderett mot imperialistisk aggresjon. Vi vil slåss både mot at Norge blir regelrett okkupert, og mot at landet blir brukt som base i en imperialistisk krig.
- AKP er imot at **det norske militæret brukes til aggresjonskriger eller settes inn mot egen befolkning**. Dette synet fremmer vi også blant soldatene.
Vi krever at den opprinnelige fortolkinga av §25 i Grunnlova blir gjort gjeldende igjen. Om Norge skal sende tropper utenlands, skal legges fram for Stortinget i plenum.
- AKP krever **rett til å nekte militærtjeneste som går utover det å forsvare landet mot militær aggresjon**.
Det gjelder også retten til politisk militærnektning med grunngivelse i omlegginga til en offensiv militærdoktrine.
- AKP er **mot norske militære styrker i utlandet. Unntak kan være fredsbevarende oppdrag a la UNIFIL, hvor de som trenger en buffer mot en okkupant, er for utplasseringa**. Dvs. AKP mener at Norge må gå imot den nye "utenfor området"-linja til NATO. Norge må stanse oppbygginga av utrykningsstyrker som Telemarksbataljonen og IRF/RDF-styrker a la den foreslåtte utrykningsstyrken på 3.500 soldater.

3) Nei til ABC-våpen.

- AKP krever **ødeleggelse av alle ABC-våpen. Stormaktene må ruste ned først**.
ABC-våpen er masseødelegelsesvåpen som ikke skiller mellom venn og fiende og rammer sivilbefolkningen sterkt. Det er stormaktene som har det svarteste rullebladet i bruk av slike våpen. Og deres utvikling av nye fleksible atomvåpen foregår i skyggen av nedrustningsavtalene.

4) Solidaritet med undertrykte folk og nasjoner

- **AKP støtter frigjøringskriger for nasjonale og sosiale rettigheter.**
Så lenge imperialismen består, vil det være undertrykking og erobningskriger. AKP mener at undertrykte folk og nasjoner har rett til å slåss mot dette. De har også rett til å forsvare seg med våpen i hand mot voldelig undertrykking og okkupasjon. I vår epoke er den nasjonal-demokratiske frigjøringskampen en integrert del av den antiimperialistiske kampen og den sosialistiske revolusjonen. Den væpna frigjøringskampen må bygge på strategien med politisk mobilisering av folket og uavhengighet fra imperialismaktene.
- **AKP slåss for nasjonale minoriteters politiske og sosiale likestilling og rett til kulturell utfoldelse, mot alle former for rasisme og nasjonal undertrykking.**
AKP er for at folk forener seg på tvers av etniske skiller og nasjonalitet og står i mot splitt-og-hersk-politikken fra imperialismen og lokale reaksjonære krefter. De fleste stater i dag er også flernasjonale. Det beste i de fleste tilfeller vil være at det utvikles et gjensidig, likeverdig forhold mellom nasjonalitetene. Splittelser på et etnisk grunnlag er det bare det styrende borgerskapet som til sjuende og sist vil tjene på, på samme måte som imperialistmakter som prøver å få innflytelse i landet, vil tjene på det.
Enhver nasjonal eller etnisk minoritet har imidlertid rett til å slåss mot diskriminering og annen undertrykking. Det inkluderer også retten for undertrykte nasjoner til å opprette egen stat, om de finner dette nødvendig for å oppnå likeverd og få slutt på undertrykkinga.

Arbeidere og undertrykte folk og nasjoner foren dere!

*Du finner programmet i sin helhet på AKPs nettside:
<http://www.akp.no/program/fredsprog2.htm>*

Utdrag fra Forsvarsstudiene 2000

2.3 Forsvarets strategiske rasjonale

Forsvarets dimensjonerende oppgave til nå har vært invasjonsforsvar i en landsdel. I praksis innebar dette at forsvarsstrukturen var innrettet på å kunne stille en størst mulig styrke til forsvar av norsk territorium ved et omfattende angrep i Nord-Norge. Dette angrepet ville kreve en styrkeoppbygging hos angriperen som kunne oppdages og gi et strategisk varsel som muliggjorde en ordnet mobilisering på norsk side. Dermed ble volum et viktigere kriterium enn reaksjonsevne for strukturen. De scenarier som nå er lagt til grunn innebærer imidlertid at utfordringene til norsk sikkerhet i fremtiden vil bli annerledes. Fremtidige konflikter i våre egne nærområder forutsettes å bli mer begrenset mht så vel styrkeinnsats som geografisk omfang. Dette er en direkte konsekvens av at en eventuell konflikt ikke lenger er en utløper av en europeisk storkrig mellom Øst og Vest, men derimot dreier seg om regionale stridsspørsmål av ressursmessig, sikkerhetsmessig eller annen karakter. Til gjengjeld vil en krise kunne utvikle seg fra en rent politisk konfrontasjon til væpnet konflikt langt raskere enn før. Dette følger bl a av at de militære mål trolig vil være begrensede og derfor ikke krever større styrker enn de som er tilgjengelige til enhver tid, eller som raskt kan tilføres. Dermed blir det av langt større betydning enn før å kunne forsterke det permanente militære nærvær på norsk side raskt, uten en tidkrevende mobilisering av den type vi var avhengige av under den kalde krigen. Som følge av dette endrer også den grunnleggende prioritering for forsvarsstrukturen seg, derved at reaksjonsevne blir viktigere enn volum.

Denne endringen forsterkes av utviklingen på det økonomiske området. Fordi kombinasjonen av stigende kostnader og konstante budsjetter presser strukturens volum nedover, blir det

etterhvert umulig å opprettholde et norsk forsvar av samme størrelse som før. I stedet synker volumet til et nivå som gjør at det nasjonale norske forsvarets betydning for utfallet av en storkrig på norsk område blir ytterligere redusert. Dette utfallet vil i stedet stå og falle med hva våre allierte kommer oss til unnsetning med.

Forutsetningen for at en slik storkonflikt skal inntreffe i nordområdene er dessuten at angriperen er en stormakt med betydelige politiske ambisjoner, og dermed også den militære kapasitet som skal til for å understøtte omfattende territorielle mål. Det vil i seg selv innebære en evne og vilje til om nødvendig å ta en militær konfrontasjon med våre allierte, noe som implisitt forutsetter en styrkeinnsats som overstiger det fremtidige norske forsvarets kapasitet med enda større margin enn før. I stedet må vi være i stand til å bidra best mulig til vårt eget forsvar i en slik situasjon gjennom samvirke med allierte forsterkninger.

Dermed tilsier også økonomiske forhold at invasjonsscenariet ikke lenger bør være dimensjonerende for Forsvaret. Det vil i så fall bare føre til at vi fortsetter å prioritere volum på bekostning av reaksjonsevne, men uten at vi oppnår den kapasiteten vi tilstreber i noe meningsfylt omfang. I stedet risikerer vi å berøve oss selv evnen til å mestre de utfordringene som er mest sannsynlige, dvs. begrensede angrep og krisehåndtering – oppgaver vi kan greie med nasjonale ressurser, hvis vi går inn for det. En uendret strategi innebærer med andre ord at vi kapasitetsmessig ikke er tilpasset hverken den ene eller den annen type utfordring.

De samme storpolitiske omveltningene som har skapt endrede nasjonale sikkerhetsbehov har også slått ut i forventninger til Norge om bidrag til internasjonale operasjoner. Disse forventningene

innebærer at vi må kunne stille styrker av alle forsvarsgrener til disposisjon for NATO, FN eller andre internasjonale organisasjoner på kort varsel. I den nye sikkerhetspolitiske virkelighet må for øvrig slike operasjoner betraktes like mye som et bidrag til vår egen nasjonale sikkerhet. Dermed oppstår det en konvergens mellom de tradisjonelle og de nye sikkerhetsinteressene mht hva slags styrker de skaper behov for. Forskjellen vil først og fremst ligge i det spesielle krav til frivillighet som internasjonal tjeneste medfører for menneskene, mens styrkenes sammensetning for øvrig blir mindre avhengig av om formålet er nasjonale eller internasjonale oppgaver.

2.4 Konsekvenser for forsvarsstrukturen

Forandringene i forsvarsstrukturen skyldes derfor to forhold:

- en økonomisk drevet reduksjon av strukturens **volum**, dvs. en **kvantitativ** endring
- en sikkerhetspolitisk drevet omstilling av strukturens **innhold**, dvs. en **kvalitativ** endring.

Av disse er den kvantitative endring den dominerende. Når den kvalitative endring ikke er like stor, skyldes dette behovet for å bevare enkelte kapasiteter og typer kompetanse som er kritisk viktige, uansett hva Forsvaret i fremtiden skal brukes til. Av disse nevnes spesielt:

- Hærens evne til å føre operasjoner med operative enheter av alle troppearter, dvs integrerte landoperasjoner i samvirke med allierte styrker og de øvrige forsvarsgrener
- Sjøforsvarets evne til overflate- og ubåtoperasjoner
- et nasjonalt kampflyvåpen med både luft-til-luft og luft-til-bakke kapasitet.

Den samlede effekten av økonomisk begrunnede kutt og sikkerhetspolitisk begrunnede omprioriteringer påvirker for-

svarsgrenene i forskjellig grad. Størst blir virkningene for Hæren, som primært har vært et produksjonsapparat i fred for en mobiliseringshær beregnet på forsvar av norsk territorium i en omfattende krig. En sterk reduksjon av volumet kombinert med større vektlegging av raskt tilgjengelige kapasiteter både nasjonalt og internasjonalt fører til en omfattende endring av den tradisjonelle mobiliseringshæren. Også Sjøforsvarets struktur reduseres betydelig, i og med bortfallet av det stasjonære kystartilleriet og MTB-våpnet.

Den nye forsvarsstrukturen fremstår som en organisasjon der Hærens størrelsesmessige dominans er erstattet av en jevnere fordeling mellom forsvarsgrenene. Denne fordelingen er dermed ikke nødvendigvis den optimale i en situasjon der landet utsettes for et omfattende angrep. I så fall ville fordelingen mellom forsvarsgrenene i større grad tatt hensyn til hva slags allierte forsterkninger som raskest kunne tilføres oss i en slik situasjon. Dette ville bli å ha aktualisert spørsmålet om en ytterligere nedbygging eller avskaffelse av et nasjonalt kampflyvåpen, til fordel for en større hær. Imidlertid fører endringen av dimensjonerende scenario til at strukturen i stedet tilstreber videreføring av et bredere og jevnere fordelt spektrum av kapasiteter. Årsaken til dette er nettopp at totalt fravær av enkelte kapasiteter ville gjøre oss langt mer sårbare i en rekke av de krisehåndteringssscenarioer som kan tenkes innenfor rammen av den nye sikkerhetspolitiske virkelighet. Fordi maktbruken her er begrenset til det som anses nødvendig for å legge tilstrekkelig press på norske politiske myndigheter, vil den lettere kunne settes inn på de områder hvor vi eventuelt helt mangler kapasitet. Dermed ville det oppstå en kritisk avhengighet av allierte forsterkninger allerede på et konfliktnivå og et tidspunkt hvor den norske regjering vil ha sterk interesse av å kunne håndtere konflikten nasjonalt.

2.5 Forsvarets oppgaver

Med den fremlagte struktur vil Forsvaret derfor kunne bidra til å løse disse oppgavene i fremtiden:

- militær tilstedeværelse i prioriterte områder
- etterretning og overvåking av norske interesseområder
- suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse
- sikring av vitale samfunnsinstallasjoner og -virksomheter mot terrorisme og sabotasje
- episode- og krisehåndtering
- stanse eller avvise begrensede angrep mot norsk område
- motta og samvirke med allierte styrker
- internasjonalt militært engasjement

I tillegg kommer annen samfunnsnyttig bruk av Forsvaret, som ikke bør dimensjonere noen side av Forsvarets virksomhet.

Oppgavene er ikke listet i noen prioritert rekkefølge, men er ordnet etter intensitet. Med den fremlagte struktur vil imidlertid ikke Forsvaret ha kapasitet til å løse samtlige oppgaver like godt til enhver tid.

3. Viktige premisser for strukturen

I tillegg til de overordnede økonomiske, sikkerhetspolitiske og militærstrategiske avveiningene som utgjør det nye Forsvarets hovedforutsetninger, er det også andre faktorer som har en avgjørende innflytelse på utformingen av strukturen. Dette er først og fremst videreføringen av verneplikten og tilpasningen av Forsvaret til deltagelse i internasjonale operasjoner.

3.1 Verneplikten

Videreføringen av den alminnelige verneplikt var en av de gitte forutsetninger i forsvarsstudien. Det har imidlertid hele tiden vært klart at det blir nødvendig å praktisere verneplikten på en måte som er tilpasset Forsvarets behov. Strengt fortolket vil således alminnelig verneplikt innebære at Forsvaret tilføres langt flere mannskaper enn man har bruk for. Dette vil medføre at driftsutgiftene øker og investeringene reduseres, noe som i seg selv reduserer mannskapsbehovet ytterligere. Samtidig er det ønskelig å knytte et antall mannskaper til seg for lengre tid, enten på kontrakt for internasjonale operasjoner eller som vervede i stillinger der det kreves lang opplæring for å mestre oppgaven. Alt i alt medfører dette et behov for både å redusere innkallingsstyrken og å differensiere førstegangstjenestens lengde for de som kalles inn.

Forsvarsstudiens forutsetning er således at vernepliktsmassen utnyttes slik:

Årsklassens størrelse (gj.snitt)	28 000
Innkallingsstyrke	16 000
<u>Frafall 15%</u>	<u>2 400</u>
Utdanningsstyrke	13 600

Herav til 12 mnd tjeneste:

Hæren	6 500
Sjøforsvaret	2 000
<u>Luftforsvaret</u>	<u>2 000</u>
	10 500
4 mnd tjeneste for HV	3 100

Det siste tallet gir en styrke på vel 1000 mannskaper inne til 4 mnd førstegangstjeneste til enhver tid.

Ordningen innebærer at hele årsklassen sesjoneres, men at Forsvaret bare kaller inn 57 % til tjeneste. Med et normalt frafall på 15% av innkalt styrke innebærer dette en utdanningsstyrke på 13 600, eller ca 50% av årsklassen.

Personell som gjennomfører 12 mnd. førstegangstjeneste vil kunne mobiliseringsdisponeres, men vil med enkelte unntak ikke bli kalt ut til repetisjons-

øvelser så lenge de står i rullene. Dette skyldes primært at strukturen er så liten at tid i rullene vil være kortere enn normal repøvingsfrekvens. Unntakene refererer seg bl a til avdelinger for vertsklandstøtte til allierte forsterkninger, som kan kalles ut i forbindelse med større øvelser. En annen konsekvens av at mobiliseringsforsvaret er lite, er at det ikke lenger er produksjonsbehovet for mobiliseringsavdelingene som dimen-

sjonerer det årlige utdanningsbehovet. I stedet er det behovet for å ha tilstrekkelig store og komplette avdelinger til at de kan øve og fungere etter sin forutsetning, og dermed generere den operative kompetanse som er nødvendig. I tillegg kommer behovet for å rekruttere til internasjonale operasjoner. Det personell som bare gjør fire måneders førstegangstjeneste med etterfølgende overføring til HV, må imidlertid regne med

Kilde: Forsvarets bildearkiv

inntil 20 år i rullene og årlige øvelser. Dette gjør at den ulike belastning ved hhv. kort og lang førstegangstjeneste jevnes ut.

En foreløpig registrering av de vernepliktiges villighet til å delta i internasjonale operasjoner vil måtte foretas allerede på sesjon. Dette gjør det mulig å sikre at alt personell som kan tenke seg slik tjeneste kalles inn til 12 måneders førstegangstjeneste, som er forutsetningen for å komme i betraktning. Spesielt for enkelte kategorier mannskap vil behovet være så stort at det utgjør tilnærmet alt personell som utdannes på 12 måneder.

Spørsmålet om hvor få mannskaper Forsvaret kan kalle inn før verneplikten ikke lenger kan sies å være alminnelig har også vært vurdert. Spesielt gjelder dette i forhold til vernepliktens rolle som forankringsmekanisme for Forsvaret i befolkningen, og i forhold til en generell rettferdighetsbetraktning. Studien har likevel ikke funnet å kunne legge avgjørende vekt på dette. En høyere innkalling vil automatisk gi merutgifter til drift som i neste omgang undergraver mulighetene for å utstyre de innkalte mannskaper med tidsmessig materiell og tilstrekkelig trening. Dermed vil resultatet av en høyere innkallingsprosent bli det motsatte av intensjonen, nemlig svekket motivasjon og legitimitet som

følge av at tjenestens innhold åpenbart ikke holder mål.

Av samme årsak er det heller ikke aktuelt å anbefale kvinnelig verneplikt.

3.2 Deltagelse i internasjonale operasjoner

3.2.1 Generelt

Det politiske ambisjonsnivået for Norges deltagelse i internasjonale operasjoner er definert i St meld nr 38 om "Tilpasning av Forsvaret til deltagelse i internasjonale operasjoner". Meldingen er utarbeidet med nåværende Langtidsmelding, St meld nr 22, som hovedramme og er således basert på en struktur med høyere kostnadsramme enn det som har vært studiens utgangspunkt. Det har derfor vært nødvendig å foreta en fornyet vurdering av i hvilken grad det vil være mulig å innfri meldingen innefor rammen av studiens ressurstilpassede struktur. I denne sammenheng er meldingen blitt analysert for å klarlegge ambisjoner, virkemidler og konsekvenser. Det er studiens oppfatning at det primære er å oppfylle meldingens overordnede ambisjoner, mens det må vises større fleksibilitet med hensyn til virkemidler og konsekvenser for å få til et best mulig resultat.

3.2.2 Ambisjonsnivået

Ambisjonsnivået er i første rekke knyttet til fire områder:

- Hva slags **oppdrag** norske styrker skal kunne delta i
- Hvilke **kapasiteter** (typer avdelinger) vi skal kunne delta med
- Hvilken **beredskap** eller reaksjonsevne avdelingene skal ha for innsetting
- Hvor lenge et uteengasjement skal kunne **vedlikeholdes**.

Innenfor disse områdene ønsker FSJ å prioritere evne til å løse alle typer oppdrag med høy beredskap. Det er derfor

lagt til grunn at den fremtidige strukturen må gi mulighet til deltagelse i alle typer internasjonale operasjoner, inklusive fredsopprettende operasjoner og artikkel 5 operasjoner utenfor Norge. I tillegg vil beredskapskravene måtte innfris om bidragene skal være relevante i forhold til internasjonal krisehåndtering i ulike scenarier. Imidlertid vil både kapasiteter og utholdenhet måtte justeres i forhold til hva som faktisk finnes i den fremtidige struktur, og i hvilken mengde det finnes. I tillegg vil muligheten for å rekruttere frivillige til det enkelte bidrag måtte vurderes.

Utholdenhet utover 6 måneder (en kontingent) vil være vanskelig for de fleste enheters vedkommende. Imidlertid vil både de nye fregattene når de er på plass, og en mekanisert bataljon fra Hæren være bidrag som vil kunne vedlikeholdes over tid. I denne sammenheng bør sammensetningen av Hærens styrkebidrag bli gitt en fornyet vurdering med tanke på å redusere personellbehovet og dermed øke utholdenheten. Når det gjelder kampfly vil det ikke være mulig å deployere en full skvadron over tid. Alternativet er å deployere inntil 12 fly for et kortere tidsrom (4-6 mnd), eller å deployere et mindre antall for et lengre tidsrom.

3.2.3 Virkemidler

For å realisere ambisjonsnivået i St. meld. nr. 38 vil Forsvaret være avhengig av at de personellmessige incentivenes som beskrives kommer på plass og virker etter hensikten. I tillegg vil det være nødvendig med en generell adgang til å beordre fast tilsatt personell til internasjonal tjenestegjøring. Dagens lovgivning, som hjemler dette for personell ansatt etter 1. jan 99, vil ikke få effekt på mange år og anses ikke å være tilstrekkelig.

St.meld. nr. 38 beskriver også en rekrutterings- og styrkegenereringsmodell for Hærens styrkebidrag som studien anbefaler revurdert. Modellen skal ivareta både rekruttering til løpende engasjement og vedlikehold av en rekr-

sjonsstyrke for nye engasjementer. I utgangspunktet forutsetter den at det eksisterer et løpende engasjement omtrent på størrelse med den reaksjonsstyrken som skal etableres og vedlikeholdes. I en ren beredskapssituasjon hvor det ikke eksisterer et løpende engasjement, vil modellen sannsynligvis ikke fungere.

Studien foreslår derfor en modell hvor reaksjonsstyrken gjøres til en dedikert avdeling, bygget på dagens Telemark bataljon (TMbn). Avdelingen er i utgangspunktet en utdanningsavdeling, men kan utvikles i en mer stående retning med et øket innslag av vervede. Den skal normalt kun benyttes ved etablering av et nytt engasjement og ikke delta i vedlikeholdet av et løpende engasjement. Dette må ivaretas gjennom rekruttering blandt personell inne til 12 mnd førstegangstjeneste i andre avdelinger, kombinert med rekruttering blant mannskaper som har gjennomført førstegangstjenesten tidligere. Den siste gruppen forutsettes dermed rekruttert på samme måte som Jegerkorpset/Akershus regiment (JAR) tidligere har rekruttert for løpende engasjementer med FN-beredskapsstyrken (derav betegnelsen JAR-modell). Personell som tidligere har tjenestegjort i TMbn vil kunne fanges opp for deltagelse i løpende engasjementer gjennom JAR-modellen.

Modellen vil ivareta beredskapen på en fullgod måte, samtidig som den øker muligheten for deltagelse NATOs Immediate Reaction Force (IRF) med reaksjonsstyrken under øvelser og i skarpe situasjoner. En demonstrasjon av reell vilje og evne til å delta i IRF vil således bidra til å styrke vår evne til å ivareta våre forpliktelser overfor NATO, og dermed også øke vår anseelse i alliansen. I tillegg vil avdelingen også være et meget viktig bidrag til evnen til nasjonal krisehåndtering. Krevende oppgaver og høy prioritet vil bidra til å gi den et elitestempel som vil styrke rekrutteringen.

3.2.4 Konsekvenser

I St.meld nr. 38 er konsekvensene av ambisjonsnivået bl a uttrykt ved

- antall soldater som må inngå for å kunne stille de angitte kapasiteter
- antall kontrakter som må inngås for å skape den nødvendige utholdenhet.

I sum er dette oppgitt til ca 3.500 soldater og nærmere 6.000 inngåtte kontrakter til enhver tid. Konsekvensene av studiens anbefaling er at styrkens behov for soldater og kontrakter vil kunne reduseres. En reduksjon av størrelsen på Hærens reaksjonsstyrke vil redusere antall soldater ytterligere og ha en dobbel effekt på antall kontrakter.

Disse linkene gir deg mer informasjon om de offisielle norske planene:

<http://www.fo.mil.no/sentralstab/fs2000/rapport/>

<http://odin.dep.no/fd/norsk/regelverk/010001-990051/index-dok000-b-n-a.html>

<http://odin.dep.no/fd/norsk/dep/etater/010001-990039/index-dok000-b-n-a.html>

Informasjon om Forsvarsbudsjettet 2001 ligger bl.a. på:

<http://www.odin.dep.no/fd/norsk/publ/statsbudsjett/010011-120012/index-dok000-b-n-a.html>

Ja!

Jeg vil ha mer informasjon om AKP ☐
Jeg vil bli med på studiesirkel ☐
Jeg vil være med på bøllekurs ☐
Jeg vil bli medlem ☐
Jeg vil abonnere på Røde Fane ☐
Jeg vil bli medlem av Rød Ungdom eller
Norges Kommunistiske Studentorganisasjon ☐

Navn: _____

Adresse: _____

Telefon: _____

Send slippen til: **AKP**
Osterhausgata 27
0183 Oslo
Telefon: 22 98 90 60

Aldri mer 1940?

— Et innlegg i debatten om norsk forsvarpolitikk år 2000

INNHold

Side

Forord	2
”For et sterkt, uavhengig og nasjonalt forsvar” av Per Gunnar Skotåm	3
”Hva trenger vi Forsvaret til nå?” av Erling Folkvord	16
”Verneplikt for kvinner i et nytt årtusen” av Per Gunnar Gabrielsen	18
”Militærets dobbeltkarakter” av Mass Soldal-Lund og P.G. Skotåm	21
Pressemelding fra AKP 23. juni 2000	25
Fra ”Freds- og antikrigsprogram” for AKP 1999	26
Utdrag fra Forsvarstudiene 2000	28

